

Jaarstukken

Laborijn 2018

Voorwoord

Ze zeggen dat het derde jaar het oogstjaar is als je iets nieuws begint. 2018 was het derde jaar Laborijn. En hoewel er nog veel in ontwikkeling was en is hebben we ook mooie resultaten mogen oogsten! Nadat we in 2017 pilots hebben gehouden is in 2018 de Laborijn-aanpak geïmplementeerd. Er is hard gewerkt om meer mensen uit te laten stromen en dat is gelukt! Maar liefst 187 huishoudens zijn niet meer afhankelijk van een uitkering. Verder zijn in 2018 466 inwoners uitgestroomd naar werk geheel of gedeeltelijk. Per 31 december verstrekten we 7,9% minder uitkeringen. Hierdoor zijn de tekorten die we bij de deelnemende gemeenten hadden op de BUIG fors teruggedrongen of zelfs omgeslagen in een voordeel.

Veel inwoners die zich bij ons melden kunnen we snel, in samenwerking met het WSP, weer naar werk toe leiden. In de Werkacademie nemen klanten deel aan trajecten waardoor ook zij kansrijker worden op de arbeidsmarkt. Daarnaast zijn er ook klanten die andere vormen van participatie en soms ook zorg nodig hebben. Voor hen leggen we contacten met partners in de regio.

Begin 2018 mochten we een groep Wsw'ers uit de gemeente Montferland verwelkomen, die daarvoor bij Presikhaaf Bedrijven (het huidige Scalabor) werkten. Zij hebben snel hun plek gevonden en een aantal van hen is inmiddels gedetacheerd. Eind 2018 was maar liefst 80% van de Wsw'ers (intern) gedetacheerd of had een begeleid werken plek.

2018 was ook het jaar waarin we samen met de deelnemende gemeenten op zoek waren naar verdieping en doorontwikkeling van onze opdracht. Die is er gekomen in de vorm van de bestuursopdracht. In een Plan van Aanpak hebben we geschetst hoe wij die opdracht willen realiseren.

In de loop van 2018 werd ook duidelijk dat de daling van de rijksuitkering per SE Wsw zo ver gedaald zijn dat we in financiële zin per saldo geen positief Wsw-resultaat meer boeken. In 2018 viel het totale effect nog mee. Voor de komende jaren is het de opgave om dat resultaat zo goed mogelijk te beheersen zodat de bijdrage die nodig is om de begroting sluitend te houden zo laag mogelijk kan blijven.

In 2018 werd ook steeds zichtbaarder dat we samen 1 Laborijn zijn. Iedereen gaat voor zijn of haar taak en we werken samen. Ook met externe partners als het Graafschap College, Buurtplein, participatieconsulenten, GGNet en nog veel meer anderen om de werkprocessen - de klantreis - te realiseren.

In bijgaand verslag laten we zien wat er gerealiseerd is en hoe zich dat verhoudt tot wat er afgesproken was.

Betty Talstra
Algemeen directeur

Inhoud

Voorwoord	2
1. Bericht van het Bestuur	5
1.1 Bestuurlijke taken	5
1.2 Algemene ontwikkelingen op bestuurlijk niveau	5
2. Kerngegevens	6
2.1 Kengetallen ambtelijk	6
2.2 Kengetallen Wsw	7
2.3 Kengetallen Participatiewet	9
3. Organisatie	11
3.1 Doelstellingen	11
3.2 Organogram per 31 december 2018	12
4. Jaarverslag	13
4.1 Programma Inkomen & Maatschappelijke participatie	13
4.1.1 Programmalasten	15
4.1.2 Beleidsindicatoren	20
4.2 Programma Ontwikkelen naar Werk	21
4.2.1 Programmalasten	22
4.2.2 Beleidsindicatoren	23
4.3 Programma Werkgeversdienstverlening & Detachering	24
4.3.1 Programmalasten	24
4.4 Programma Algemene Overhead	27
4.4.1 Programmalasten	27
4.4.2 Beleidsindicatoren	29
4.5.1 Algemeen	30
4.5.2 Sociaal jaarverslag	33
4.5.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	38
4.5.4 Onderhoud kapitaalgoederen	41
4.5.5 Financiering	41
4.5.6 Verbonden partijen	43
5. Jaarrekening	44
5.1 Balans per 31 december	44
5.2 Overzicht van baten en lasten	46
5.2.1 Incidentele baten en lasten	47
5.2.2 Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening	48
5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	49
5.4 Toelichting op de balans	51
5.4.1 Activa	51
5.4.2 Passiva	53
5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	55
5.5.1 Programma Inkomen & Maatschappelijke participatie	55
5.5.2 Programma Ontwikkelen naar Werk	56
5.5.3 Programma Werkgeversdienstverlening & Detachering	57
5.5.4 Programma Algemene Overhead	58
5.6 WNT-verantwoording	59

5.7 De bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (Sisa)	61
5.8 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (x € 1.000)	61
6. Overige gegevens	63
6.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	63
6.2 Jaarverslag Ondernemingsraad en Onderdelencommissie 2018	64
Bijlage 1 Verloopoverzicht materiële vaste activa	67

1. Bericht van het Bestuur

1.1 Bestuurlijke taken

Laborijn is een juridisch zelfstandige organisatie met een dagelijks en een algemeen bestuur op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De deelnemende gemeenten hieraan zijn: Aalten, Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek. De gemeente Montferland heeft alleen de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) neergelegd bij Laborijn. De overige gemeenten hebben de volgende wettelijke en overige taken overgedragen aan Laborijn:

- Wet sociale werkvoorziening (Wsw)
- Participatiewet
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (loaz)
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (loaw)
- Wet inburgering
- Artikel 1.13 Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen, met uitzondering van medisch geïndiceerden

Laborijn voert ook andere taken/diensten uit:

- wij verlenen diverse ondersteunende diensten voor het Werkgeversservicepunt Achterhoek
- wij verrichten sinds het 4^e kwartaal de salarisadministratie voor de stichting Werkbedrijf GelreWerkt!

In de uitvoering van deze taken houdt Laborijn ook rekening met de afspraken en verordeningen die in regionaal verband zijn gemaakt.

1.2 Algemene ontwikkelingen op bestuurlijk niveau

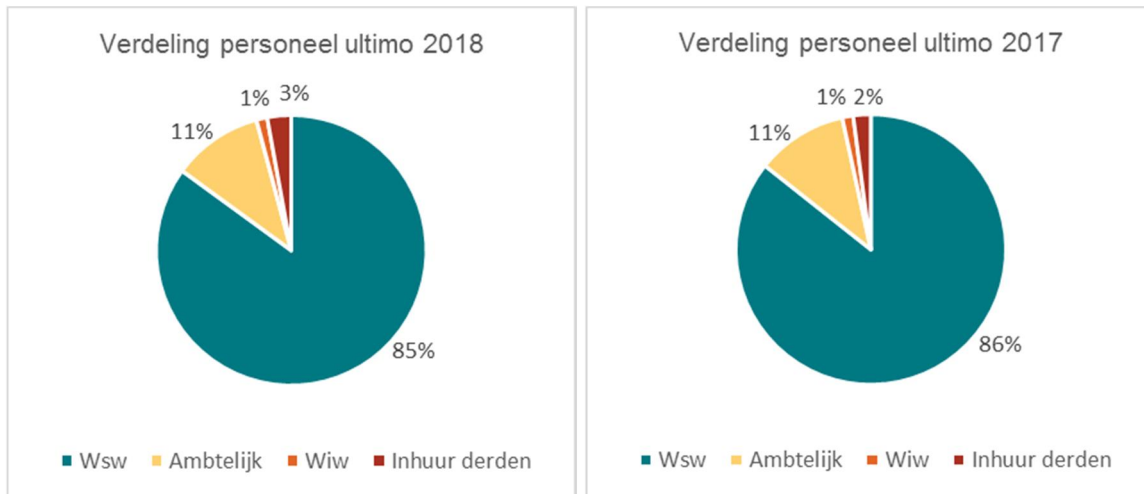
Sinds juli 2018 heeft Laborijn nieuwe bestuursleden. Het algemeen bestuur (AB) bestaat uit 8 leden: Jorik Huizinga (wethouder gemeente Doetinchem), Ted Kok (wethouder gemeente Aalten), Bert Kuster (wethouder gemeente Oude IJsselstreek), Frans Langeveld (wethouder gemeente Doetinchem), Wim Sinderdinck (wethouder gemeente Montferland), Martin Som (wethouder gemeente Montferland), Peter van de Wardt (wethouder gemeente Oude IJsselstreek) en Joop Wikkerink (wethouder gemeente Aalten).

Het dagelijks bestuur van Laborijn is afkomstig uit een viertal leden van het algemeen bestuur. Daarnaast komt één lid van buiten de kring van het algemeen bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestond in 2018 uit: Jorik Huizinga, Martin Som, Peter van de Wardt, Joop Wikkerink en Rolf Winter (extern lid).

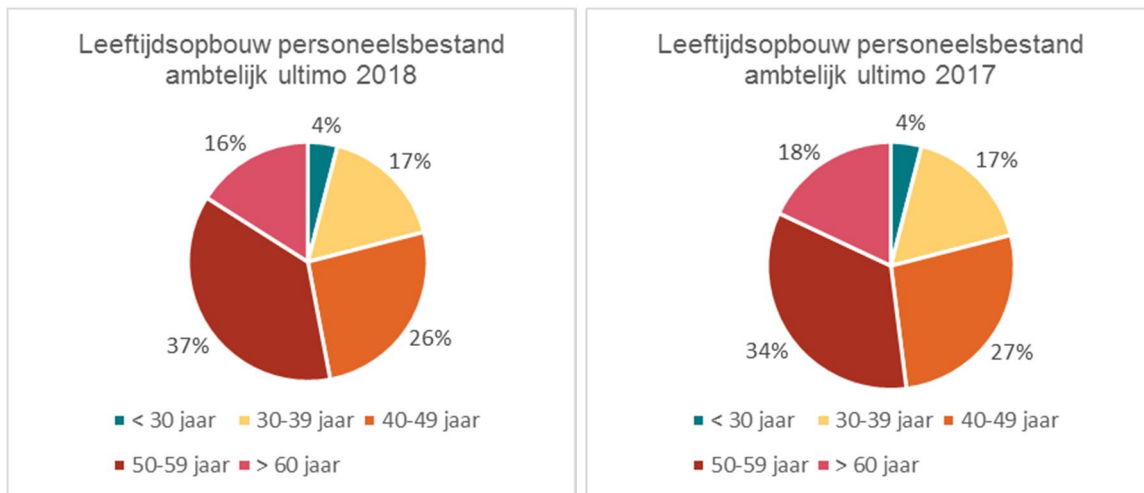
Het algemeen bestuur heeft in het afgelopen jaar 4 keer vergaderd. Het dagelijks bestuur 13 keer. Op de agenda van het AB stonden onder meer de onderwerpen: de jaarstukken 2017 met het bijbehorende accountantsverslag 2017, de kadernota 2019-2022, de meerjarenbegroting 2019-2022, normenkader en controletoleranties 2018, de technische begrotingswijzigingen 2018 en de inhoud van de opdracht accountantscontrole en het Plan van Aanpak 'samen sterk voor inwoners naar werk'.

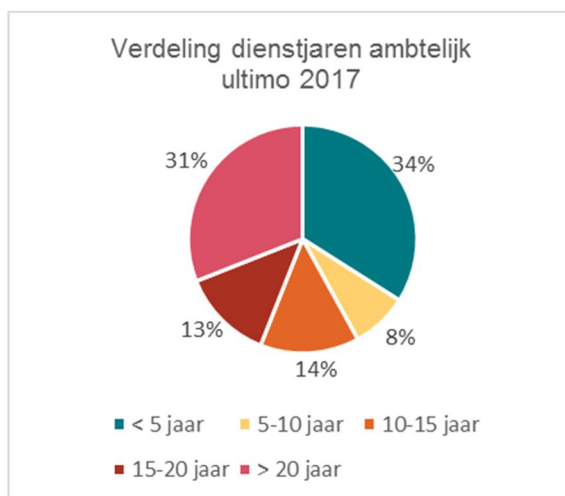
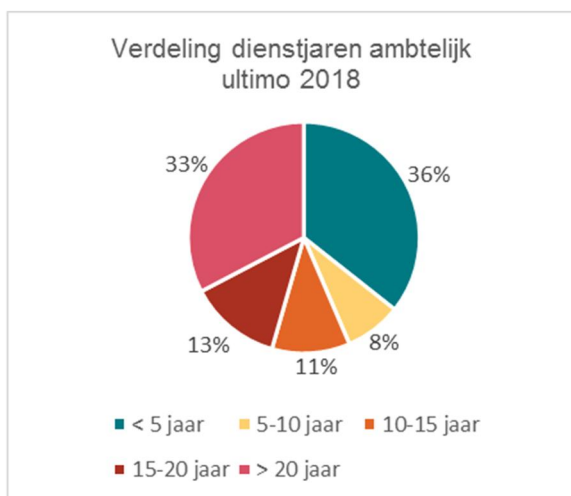
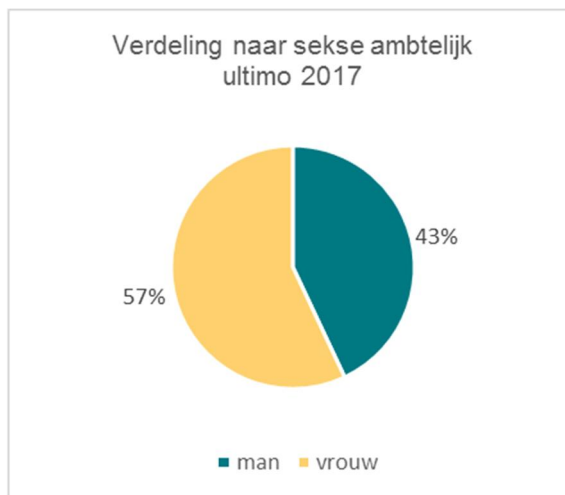
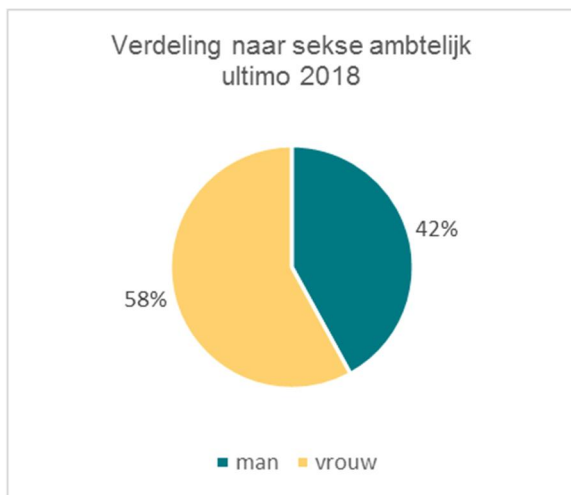
2. Kerngegevens

2.1 Kengetallen ambtelijk

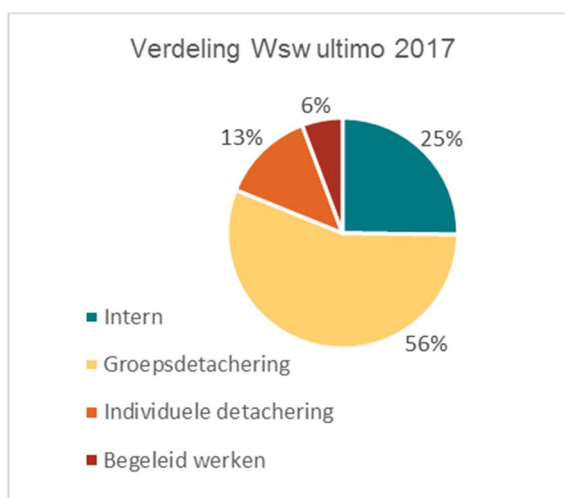
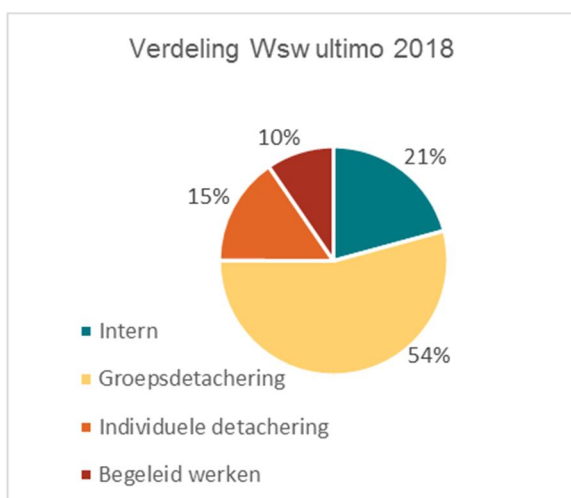
In dit overzicht zijn vrijwel geen wijzigingen ten opzichte van 2017. Meest in het oog springend is de verhoging van de inhuur derden. Dit heeft te maken met vervanging wegens (langdurige) ziekte en inhuur voor extra activiteiten. Het aantal Wsw'ers is niet gedaald vanwege de instroom van een groep medewerkers uit de gemeente Montferland, die tot 1 januari 2018 werkzaam was bij Presikhaaf Bedrijven in Arnhem. Daarnaast is de groenploeg per 1 januari 2018 overgegaan van Laborijn naar de gemeente Montferland.

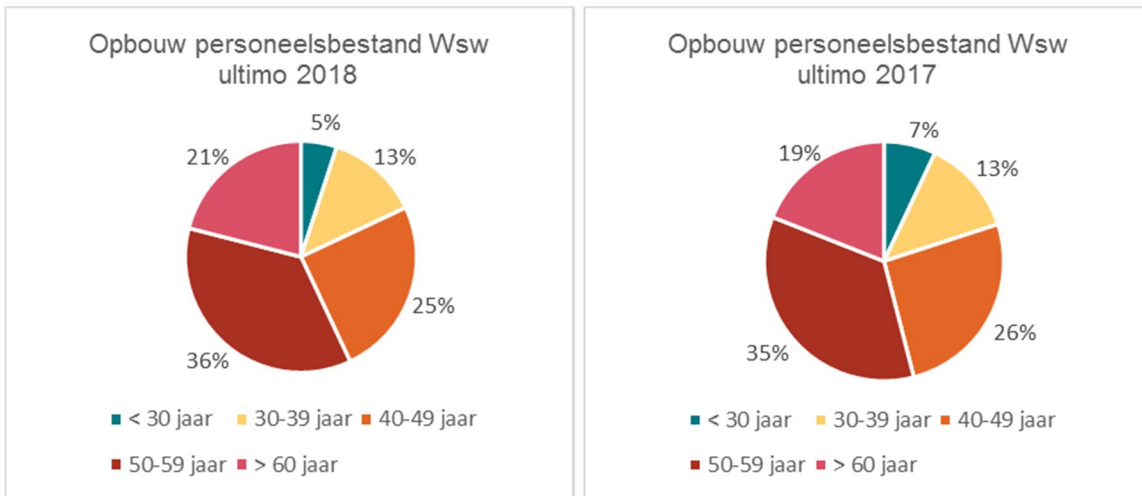
In de verdeling dienstjaren bij het ambtelijk personeel zijn geen opvallende verschuivingen te zien.

2.2 Kengetallen Wsw

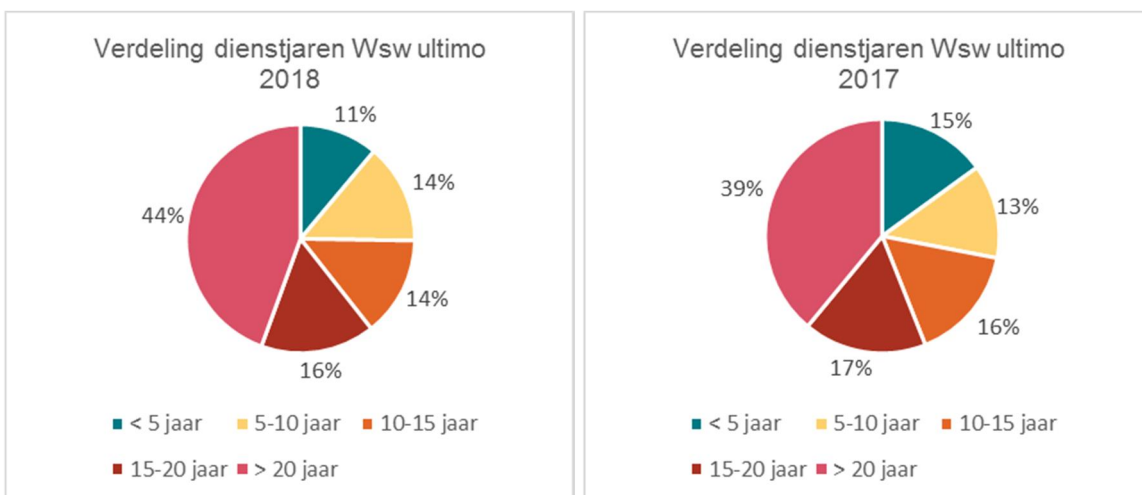
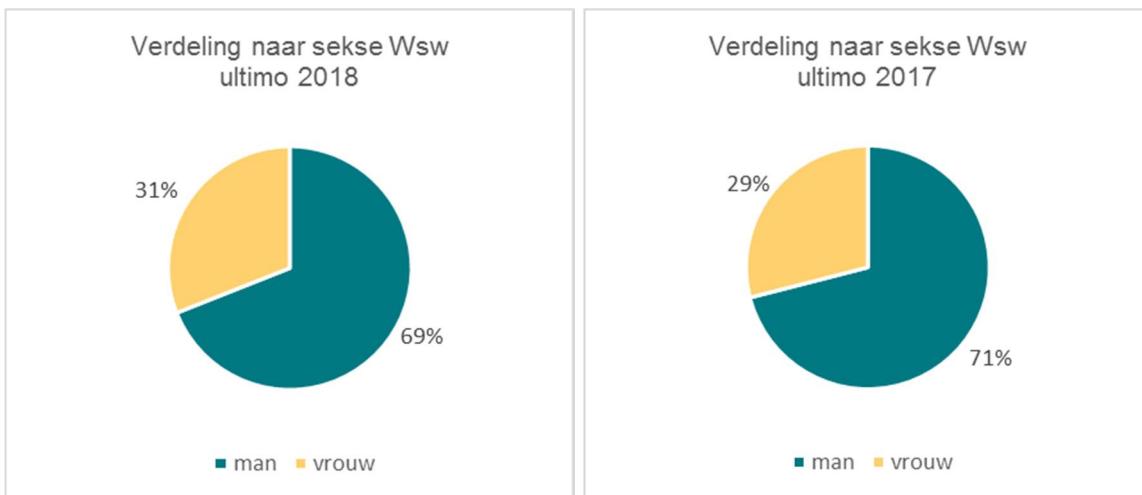

In de verdeling Wsw zijn wel belangrijke verschuivingen op te merken. Extern werken (individuele detachering, groepsdetachering en Begeleid werken) zijn fors gestegen (van 733 naar 778 fte). De groep intern is hierdoor fors gedaald, van 247 naar 204 fte.

Opvallend is de stijging bij Begeleid werken, onder meer veroorzaakt door de overgang van de groep naar de gemeente Montferland. De begeleiding van deze groep wordt door de gemeente Montferland zelf ingevuld. Door de overgang van deze groep naar de gemeente Montferland zijn de aantallen groepsdetachering afgenomen.

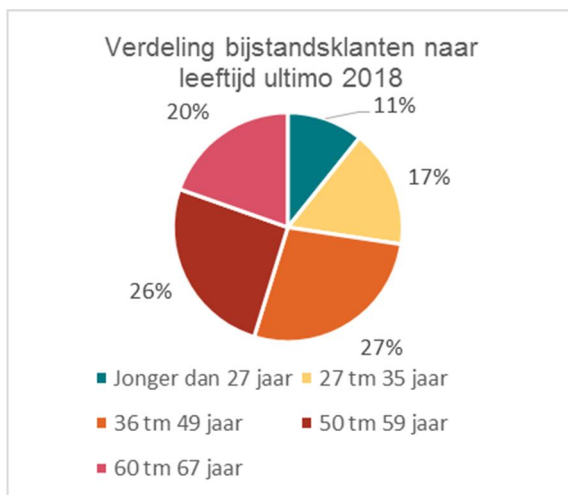
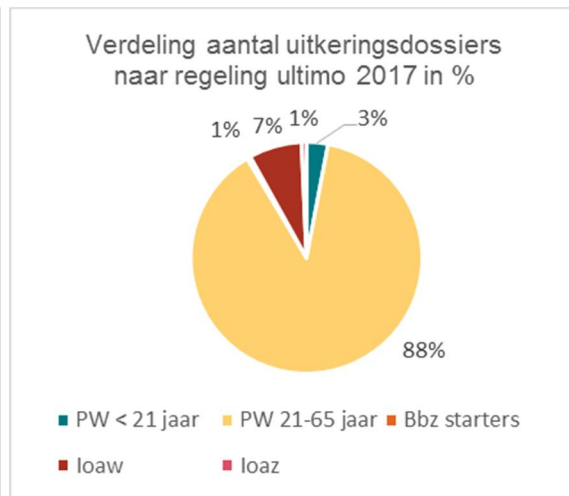
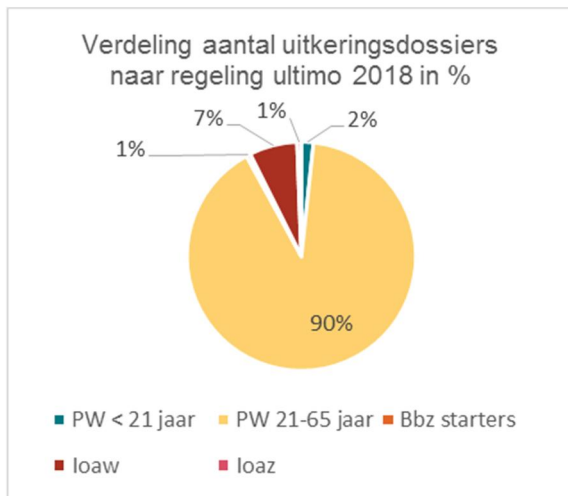

In de leeftijdsopbouw Wsw zien we nauwelijks verschuivingen ten opzichte van 2017. Omdat er nagenoeg geen nieuwe instroom plaatsvindt, zal er de komende jaren wel een verschuiving plaatsvinden. De groep < 30 jaar zal langzamerhand verdwijnen.

Bij de Wsw is het percentage > 20 jaar met 5% toegenomen. Het percentage 5 jaar is gedaald door het ontbreken van nieuwe instroom.

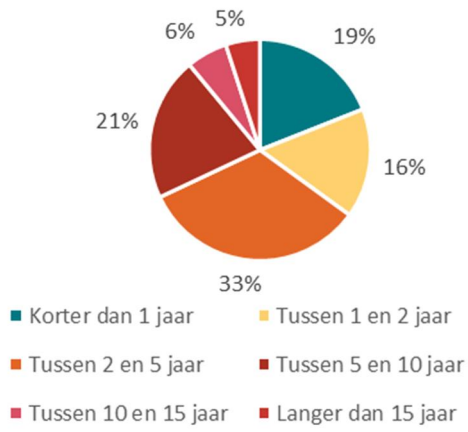
2.3 Kengetallen Participatiewet

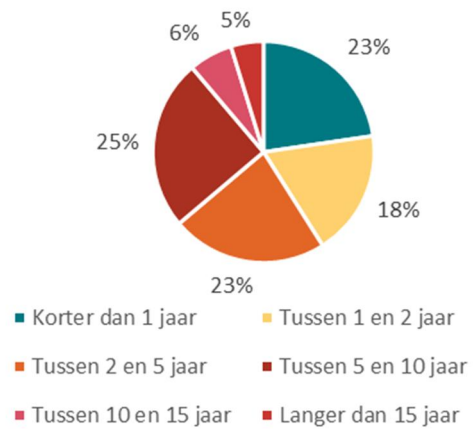
De indeling van de leeftijdscategorieën is in het systeem aangepast. Hierdoor is de legenda van 2018 afwijkend ten opzichte van 2017.

Verdeling bijstandsklanten naar uitkeringsduur ultimo 2018 in %

Verdeling bijstandsklanten naar uitkeringsduur ultimo 2017 in %

3. Organisatie

3.1 Doelstellingen

Elke inwoner moet de kans hebben op een zo zelfstandig mogelijk leven. Dat is de missie van Laborijn. In de visie van Laborijn draagt werk daaraan bij. Wij ondersteunen inwoners voor wie werk zoeken en vinden niet vanzelfsprekend is, op hun weg naar een baan. Is die baan nog niet mogelijk of lukt het alleen met een vorm van ondersteuning of begeleiding? Dan staan wij ook voor de inwoner klaar.

Doelstellingen

Sinds 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Dit is 1 regeling die de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wet arbeidsbeperking jonggehandicapten (Wajong) vervangt. Het doel van de Participatiewet is om iedereen met arbeidsvermogen aan betaald werk te helpen, bij voorkeur bij reguliere werkgevers. Laborijn heeft de doelstelling van de Participatiewet vertaald naar het streven om iedere inwoner naar vermogen te laten deelnemen aan de samenleving, bij voorkeur via betaald werk en als dit (nog) niet mogelijk is, door (maatschappelijke) participatie. Iedere afdeling van Laborijn beschikt over afdelingsdoelstellingen. Deze worden jaarlijks vastgelegd in het Jaarwerkplan. Hierin staan ook de targets en kpi's, die vervolgens per afdeling worden vertaald naar targets per team en/of medewerker.

Doelgroep

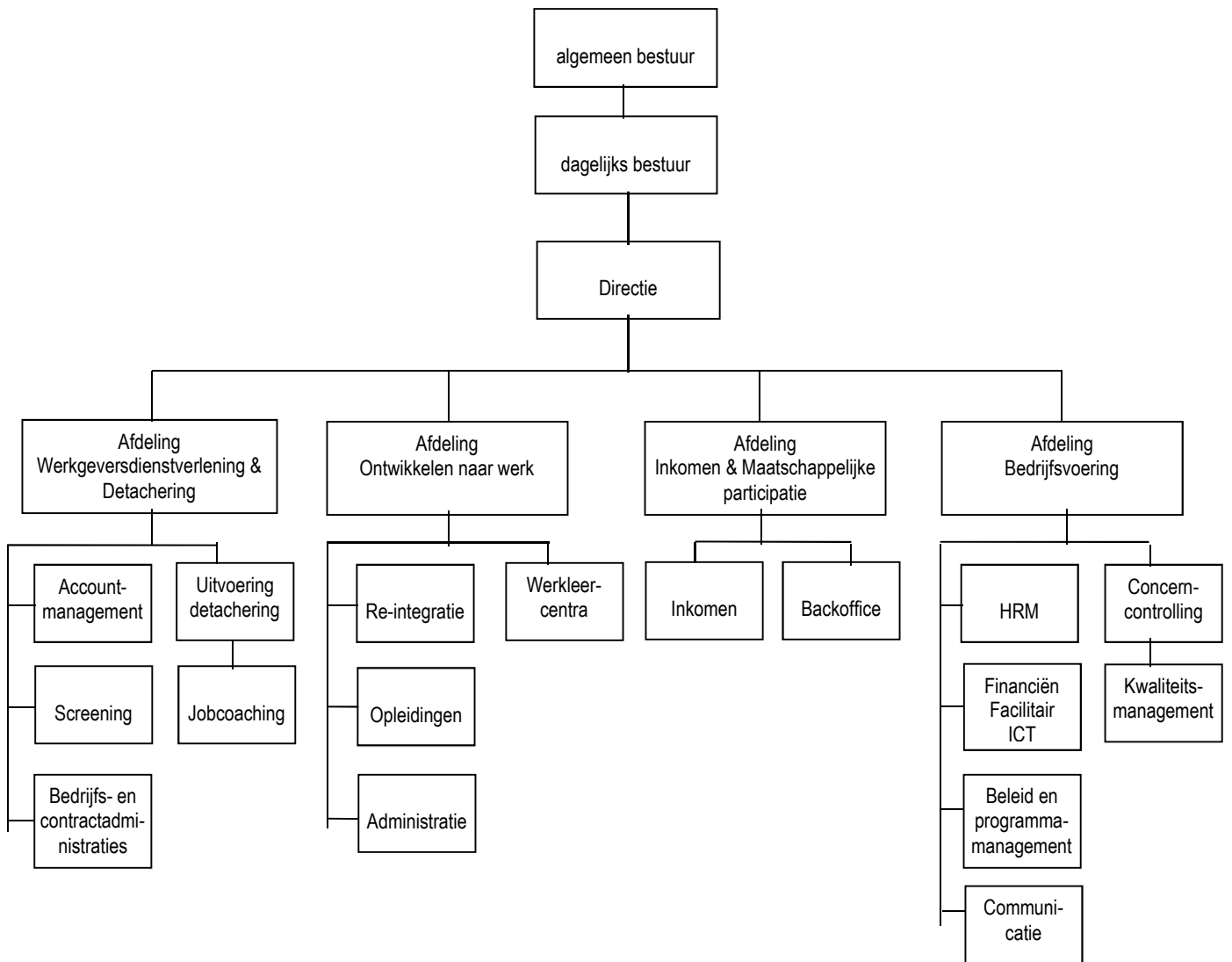
Laborijn voert voor de gemeenten Aalten, Doetinchem en Oude IJsselstreek integraal de Participatiewet uit. Voor de gemeente Montferland is Laborijn alleen de uitvoeringsorganisatie voor de Wsw. Dit betekent dat inwoners uit de gemeenten Aalten, Doetinchem en Oude IJsselstreek een beroep kunnen doen op Laborijn voor werk, re-integratieondersteuning en/of een uitkering. Deze inwoners zijn zogezegd de 'klanten'. Laborijn brengt hen onder in 3 groepen:

1. Werkzoekende inwoners die binnen 3 maanden na aanvang van de uitkering op eigen kracht of met beperkte ondersteuning betaald werk vinden.
2. Werkzoekende inwoners die binnen een periode van maximaal twaalf maanden na aanvang van de uitkering een re-integratietraject volgen, met als doel betaald werk te vinden.
3. Inwoners die structureel of voor bepaalde tijd niet in staat zijn tot loonvormend werk. Wij verwijzen hen naar Wmo-voorzieningen rond vrijwilligerswerk en maatschappelijke participatie in hun eigen wijk.

Werkgevers en de gemeenten voor wie wij werken, zien wij ook als onze 'klanten'. Een groot deel van onze doelgroep wordt immers (tijdelijk) gedetacheerd en vindt op die manier uiteindelijk een reguliere baan.

Daarnaast werkt Laborijn samen met bijvoorbeeld de aanspreekpunten in wijken en dorpen, Buurtplein BV, Figulus, de Sociale Raad, Estinea, Elver, Zozijn en met Wmo-projecten voor vrijwilligerswerk en maatschappelijke participatie.

3.2 Organogram per 31 december 2018

4. Jaarverslag

Het totale jaarresultaat 2018 bedraagt € 103.764 negatief. Dit bestaat uit de afzonderlijke resultaten van de 4 geformuleerde programma's. Hieronder is weergegeven hoe dit resultaat per programma is onderverdeeld.

Resultaat per programma	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Inkomen en Maatschappelijke Participatie	-101.134	-110.967	-	-
Ontwikkelen naar Werk	-314.658	-430.615	-114.570	222.052
Werkgeversdienstverlening en Detachering	4.667.045	4.534.632	4.365.847	4.925.199
Algemene Overhead	-4.355.016	-4.085.592	-4.251.277	-4.961.797
Totaal Resultaat	-103.764	-92.542	-	185.454

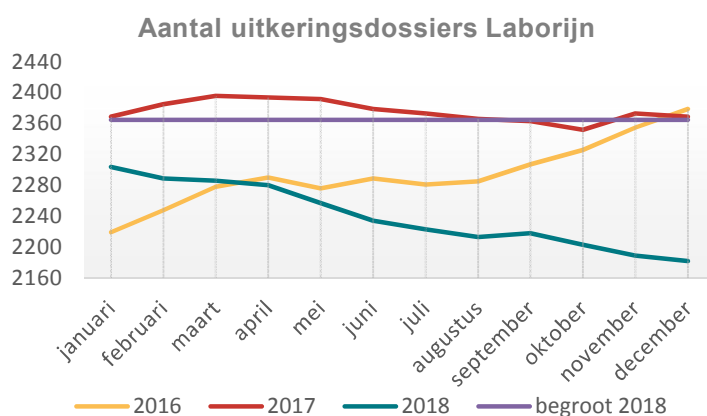
4.1 Programma Inkomen & Maatschappelijke participatie

Het gemiddeld aantal uitkeringsdossiers is in 2018 met 5,3% gedaald ten opzicht van 2017, de absolute daling was 7,9%. Met name de groep van jongeren onder 21 jaar is sterk afgenomen.

Gemiddeld aantal uitkeringsdossiers	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Werkelijk 2017	Verschil 2018 ten opzicht van 2017
PW < 21 jaar	47	52	73	-35,6%
PW 21-65 jaar	1930	1963	2013	-4,1%
PW in inrichting	71	74	68	4,4%
PW krediethypotheek	4	8	11	-63,6%
Bbz starters	14	10	6	133,3%
loaw	158	166	177	-10,7%
loaz	15	16	16	-6,3%
Totaal	2239	2289	2364	-5,3%

Als we het aantal uitkeringsdossiers per 31 december van de afgelopen jaren vergelijken, zien we in 2016 een stijging van 8,3%, in 2017 een daling van 0,4% en in 2018 een daling van 7,9%. Per gemeente bedroeg de daling in 2018:

Aalten	10,2%
Doetinchem	6,7%
Oude IJsselstreek	9,0%

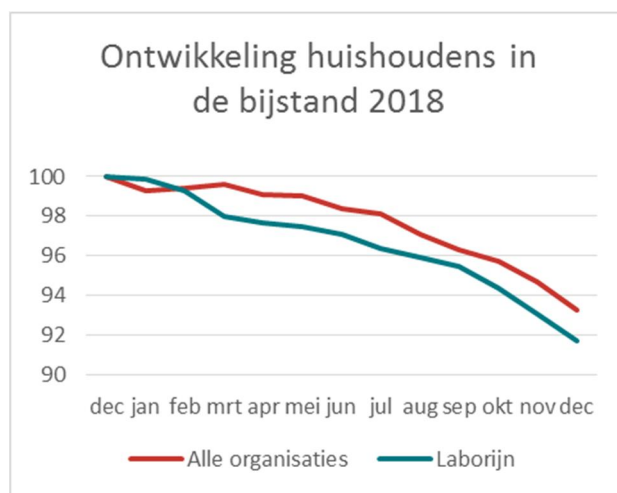

In 2018 zien we de daling van het aantal huishoudens in de bijstand. Deze positieve ontwikkeling heeft te maken met de onverminderde focus op het begeleiden van mensen naar werk en door het gunstige economische klimaat in onze arbeidsmarktregio. Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering was ultimo 2018: 2182. Gedurende heel 2018 zijn 187 huishoudens met een bijstandsuitkering volledig uit de uitkering uitgestroomd.

Deze afname heeft tot gevolg dat er een positief financieel verschil is tussen de werkelijke uitgaven bijstand 2018 en de uitgaven bijstand zoals opgenomen in de tweede gewijzigde begroting 2018.

Indien wij de landelijke ontwikkeling van het bijstandsvolume vergelijken met de gerealiseerde ontwikkeling van Laborijn dan zien wij dat de daling bij Laborijn in 2018 sneller is gegaan dan landelijk. In onderstaande grafiek is de Laborijn trend te zien in de groene lijn en de landelijke trend in de roodbruine lijn.

Volume BUIG index landelijk en Laborijn t.o.v. december 2017:

Definitie: Geeft de groei van het aantal betalingen weer en wordt berekend door het aantal betalingen BUIG in de betreffende maand te delen door het aantal betalingen BUIG in december 2017. In formule: Volume BUIG index = (volume BUIG betreffende maand / volume BUIG referentie maand) x 100. Deze index geeft dus de groei of daling van het aantal betalingen weer. De referentiemaand is december 2017, deze maand heeft het indexcijfer 100. Weergegeven benchmarkgemiddelden zijn ongewogen. Dat wil zeggen dat het gemiddelde van de scores per gemeente is genomen. Uiteraard zijn er per gemeente verschillen in de in- en uitstroom.

Bron: Divosa benchmark

De volgende tabel laat per gemeente de belangrijkste instroomredenen zien:

Belangrijkste redenen instroom 2018	Aalten	Doetinchem	Oude IJsselstreek	Laborijn
Niet voldoende midd. om in lev. te voorzien	22%	30%	22%	27%
Komende van andere gemeente	17%	17%	16%	16%
Uitkering werkloosheid	15%	11%	12%	12%
Komende van het AZC	20%	5%	18%	11%
Beeindiging huwelijk/relatie	3%	9%	9%	8%

Net zoals onze klanten zich met uiteenlopende redenen melden voor financiële ondersteuning en/of hulp bij het vinden van werk (instroom), zijn er diverse redenen waarom de uitkering weer kan worden beëindigd (uitstroom).

Belangrijkste redenen uitstroom 2018	Aalten	Doetinchem	Oude IJsselstreek	Laborijn
Arbeid of studie	47%	44%	43%	44%
Verhuizing	23%	14%	9%	14%
Geen inlichtingen	8%	12%	11%	11%
Bereiken AOW leeftijd	8%	9%	13%	10%

Opvallend daarbij is 44% van de uitstroom (alle gemeenten gezamenlijk) het gevolg is van arbeid in dienstbetrekking. Als tweede voornaamste uitstroomreden zien we 'verhuizing naar andere gemeente': totaal 14%. In absolute aantallen stromen door verhuizers mensen in bij Doetinchem en Oude IJsselstreek. Bij Aalten zien we dat door verhuizers per saldo meer mensen uitstromen.

4.1.1 Programmalasten

Binnen het programma Inkomen & Maatschappelijke participatie worden de kosten van bijstand verantwoord. De baten bestaan uit de BUIG-budgetten die door de gemeenten worden doorbetaald aan Laborijn. De kosten van langdurige loonkostensubsidie, die ook ten laste van het BUIG-budget komen, worden verantwoord in het programma Werkgeversdienstverlening & Detachering. Het negatieve resultaat komt door de hoger dan begrote programma gerelateerde kosten.

Inkomen & Maatschappelijke Participatie	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Baten				
<u>Gemeentelijke bijdragen</u>				
Bijdrage kosten bijstand	30.664.943	30.819.498	31.261.001	31.916.758
Bijdrage kosten bbz/overige regelingen	699.672	705.000	725.000	737.412
Bijdrage kosten loonkostensubsidie	-	-	-	514.469
Bijdrage directe programmakosten	2.668.490	2.668.490	2.181.206	-
Totaal baten	34.033.105	34.192.988	34.167.207	33.168.639
Lasten				
Bbz/overige regelingen	699.672	705.000	725.000	737.412
PW	28.391.814	28.556.692	28.988.645	29.673.965
IOAW	2.421.861	2.426.073	2.515.956	2.644.660
IOAZ	261.828	271.710	258.686	246.836
BBZ Starters	216.651	320.152	112.713	-
Langdurende loonkostensubsidie	-	-	-	514.468
Totaal	31.991.826	32.279.627	32.601.000	33.817.341
Af: ontvangsten	-627.212	-755.129	-615.000	-648.703
Totaal lasten bijstand	31.364.614	31.524.498	31.986.000	33.168.638
Programma gerelateerde lasten	2.769.624	2.779.457	2.181.207	-
Totaal lasten	34.134.238	34.303.955	34.167.206	33.168.638
Saldo baten en lasten	-101.134	-110.968	-	-
Toevoeging aan reserve	-	-	-	-
Onttrekking aan reserve	-	-	-	-
Resultaat	-101.134	-110.968	-	-

Specificatie per gemeente:

Gemeente Aalten	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Baten				
<u>Gemeentelijke bijdragen</u>				
Bijdrage kosten bijstand	4.492.233	4.497.694	4.431.184	4.707.195
Bijdrage kosten bbz/overige regelingen	31.744	15.000	87.000	66.931
Bijdrage kosten loonkostensubsidie	-	-	-	35.427
Bijdrage directe programmakosten	491.149	491.149	398.268	-
Totaal baten	5.015.126	5.003.843	4.916.452	4.809.553
Lasten				
Bbz/overige regelingen	31.744	15.000	87.000	66.931
PW	4.011.553	4.002.181	3.967.653	4.244.951
IOAW	514.302	525.632	498.939	548.750
IOAZ	41.081	41.736	15.816	20.755
BBZ Starters	14.234	19.631	13.776	-
Langdurende loonkostensubsidie	-	-	-	35.427
Totaal	4.612.914	4.604.180	4.583.184	4.916.814
Af. ontvangsten	-88.937	-91.486	-65.000	-107.261
Totaal lasten bijstand	4.523.977	4.512.694	4.518.184	4.809.553
Programma gerelateerde lasten	509.611	511.420	398.268	-
Totaal lasten	5.033.588	5.024.114	4.916.452	4.809.553
Resultaat	-18.462	-20.271	-	-

Gemeente Doetinchem	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Baten				
<u>Gemeentelijke bijdragen</u>				
Bijdrage kosten bijstand	17.055.989	17.184.483	17.636.678	17.927.675
Bijdrage kosten bbz/overige regelingen	594.185	620.000	488.000	670.481
Bijdrage kosten loonkostensubsidie	-	-	-	353.004
Bijdrage directe programmakosten	1.360.755	1.360.755	1.106.637	-
Totaal baten	19.010.929	19.165.238	19.231.315	18.951.160
Lasten				
Bbz/overige regelingen	594.185	620.000	488.000	670.481
PW	16.113.807	16.229.723	16.711.577	17.019.763
IOAW	1.061.422	1.076.862	1.120.345	1.188.592
IOAZ	115.725	117.145	97.906	104.731
BBZ Starters	144.404	227.868	56.850	-
Langdurende loonkostensubsidie	-	-	-	353.004
Totaal	18.029.543	18.271.598	18.474.678	19.336.571
Af. ontvangsten	-379.369	-467.115	-350.000	-385.411
Totaal lasten bijstand	17.650.174	17.804.483	18.124.678	18.951.160
Programma gerelateerde lasten	1.412.508	1.417.523	1.106.637	-
Totaal lasten	19.062.682	19.222.006	19.231.315	18.951.160
Resultaat	-51.753	-56.768	-	-

Gemeente Oude IJsselstreek	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Baten				
<u>Gemeentelijke bijdragen</u>				
Bijdrage kosten bijstand	9.116.721	9.137.321	9.193.139	9.281.888
Bijdrage kosten bbz/overige regelingen	73.743	70.000	150.000	-
Bijdrage kosten loonkostensubsidie	-	-	-	126.038
Bijdrage directe programmakosten	816.586	816.586	676.301	-
Totaal baten	10.007.050	10.023.907	10.019.440	9.407.926
Lasten				
Bbz/overige regelingen	73.743	70.000	150.000	-
PW	8.266.454	8.324.788	8.309.415	8.409.251
IOAW	846.137	823.579	896.672	907.318
IOAZ	105.022	112.829	144.964	121.350
BBZ Starters	58.012	72.653	42.087	-
Langdurende loonkostensubsidie	-	-	-	126.037
Totaal	9.349.369	9.403.850	9.543.139	9.563.957
Af. ontvangsten	-158.905	-196.528	-200.000	-156.031
Totaal lasten bijstand	9.190.464	9.207.322	9.343.139	9.407.926
Programma gerelateerde lasten	847.505	850.514	676.301	-
Totaal lasten	10.037.969	10.057.836	10.019.440	9.407.926
Resultaat	-30.919	-33.929	-	-

De werkelijke gemaakte kosten van bijstand zijn voor alle gemeenten binnen de begroting gebleven.

Buig (bijstand)	Aalten	Doetinchem	Oude IJsselstreek	Laborijn
Verschil begroot-kosten				
Begroot kosten	4.497.694	17.184.483	9.137.321	30.819.498
Werkelijke kosten	4.492.233	17.055.989	9.116.720	30.664.942
Verschil ten opzichte van begroting	5.461	128.494	20.601	154.556

Ten opzichte van 2017 is ruim 1,2 miljoen minder uitgegeven aan bijstandsuitkeringen.

Kosten bijstand	Aalten	Doetinchem	Oude IJsselstreek	Laborijn
Vergelijking 2017/2018				
2017	4.707.195	17.927.675	9.281.888	31.916.758
2018	4.492.233	17.055.989	9.116.720	30.664.942
Lagere kosten in 2018	214.962	871.686	165.168	1.251.816

In de volgende tabel zijn de werkelijke kosten vergeleken met de definitief beschikbare BUIG- budgetten per gemeente. In de tabel zijn zowel de kosten van bijstand (programma Inkomen & Maatschappelijke participatie) als de kosten van langdurige loonkostensubsidie opgenomen (programma Werkgeversdienstverlening & Detachering).

Buig (bijstand en loonkostensubsidie)	Aalten	Doetinchem	Oude IJsselstreek	Laborijn
Verschil budget-kosten				
Definitief budget	4.676.610	19.434.941	9.334.966	33.446.517
Kosten programma IMP	4.492.233	17.055.989	9.116.720	30.664.942
Kosten programma WGDD	85.242	665.826	236.137	987.205
Verschil ten opzichte van budget	99.135	1.713.126	-17.891	1.794.370

De kosten van de gemeenten Aalten en Doetinchem zijn (ruim) binnen de budgetten gebleven, voor de gemeenten Oude IJsselstreek is er een kleine overschrijding. Dit jaar hoeft geen beroep gedaan te worden op een aanvullend Rijksbudget via de Vangnetregeling.

Bbz gevestigde ondernemers

De Bbz (Besluit bijstandsverlening zelfstandigen) is specifiek bedoeld voor zelfstandigen die in financiële problemen komen maar wel een levensvatbaar bedrijf hebben en tijdelijke financiële ondersteuning nodig hebben. Primair wordt deze financiële ondersteuning in de vorm van een lening verstrekt. Halverwege het kalenderjaar (medio juli) moet men de jaarrekening van het voorgaande jaar inleveren. Hierna wordt er beoordeeld of de lening terugbetaald kan/moet worden of dat het een zogenaamde bijstandsverlening 'om niet' zal zijn. In dit laatste geval wordt het netto bedrijfsresultaat aangevuld tot bijstandsniveau. Dat heeft tot gevolg dat halverwege het jaar een deel van het totaal van de Bbz-leningen wordt omgezet in een uitkering.

De financiering van de Bbz voor gevestigde ondernemers vindt plaats op basis van declaratie bij het Rijk. Dit houdt in dat tegenover de uitgaven voor bedrijfskapitaal en levensonderhoud een vergoeding staat van 75%. De kosten van onderzoek worden voor 90% vergoed door het Rijk. Ook de aflossingen op leningen die ontvangen moeten gedeeltelijk afgerekend worden met het Rijk, hierbij wordt rekening gehouden met de zogenaamde normbaten jaarlijks door het Rijk wordt vastgesteld.

Daarnaast ontvangt de gemeente een budget om de overgebleven (gesaldeerde) kosten te betalen. Ook kent de Bbz een soort van vangnetregeling waarbij, onder voorwaarden, gemeenten in aanmerking komen voor een aanvullend budget. In 2018 heeft geen van de gemeenten recht op deze aanvullende uitkering.

Zoals in de volgende tabel is weergegeven, heeft Aalten in 2018 een overschot op het budget gerealiseerd en Doetinchem en Oude IJsselstreek een tekort. Dit zal afgerekend worden met de gemeenten.

Laborijn	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Totale kosten	103.627	98.000	448.000	395.631
Declaratie Rijk	-73.406	-80.080	-336.000	-311.622
Budget Rijk	-37.920	-37.920	-35.000	-33.369
Aanvullend budget Rijk	-	-	-	-38.670
Bijdrage gemeenten	-7.699	-20.000	77.000	11.970

Specificatie per gemeente:

Gemeente Aalten	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Totale kosten	-14.544	-30.000	38.000	-6.525
Declaratie Rijk	-3.296	-7.796	-29.000	14.538
Budget Rijk	-2.204	-2.204	-2.000	-1.531
Aanvullend budget Rijk	-	-	-	-
Bijdrage gemeente	-20.044	-40.000	7.000	6.482

Gemeente Doetinchem	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Totale kosten	90.713	100.000	300.000	230.771
Declaratie Rijk	-68.658	-68.708	-225.000	-180.176
Budget Rijk	-21.292	-21.292	-25.000	-24.437
Aanvullend budget Rijk	-	-	-	-7.317
Bijdrage gemeente	763	10.000	50.000	18.841

Gemeente Oude IJsselstreek	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Totale kosten	27.458	28.000	110.000	171.385
Declaratie Rijk	-1.452	-3.576	-82.000	-145.984
Budget Rijk	-14.424	-14.424	-8.000	-7.401
Aanvullend budget Rijk	-	-	-	-31.353
Bijdrage gemeente	11.582	10.000	20.000	-13.353

Bijzondere Bijstand

Een aantal voorzieningen binnen de bijzondere bijstand zijn direct gerelateerd aan levensonderhoud en worden om praktische redenen door Laborijn toegekend en uitbetaald. Dit zijn onder andere aanvullende bijstand voor inwoners onder de 21 jaar en de overbruggingsuitkering voor statushouders. De verstrekkingen die Laborijn hiervoor doet worden doorberekend aan de gemeenten.

De kosten blijven bij alle gemeenten binnen de begroting en zijn behoorlijk gedaald ten opzichte van 2017. Men name is dit het geval bij de verstrekking van aanvullende bijstand voor jongeren onder 21 jaar en overbruggingsuitkeringen aan statushouders.

Laborijn	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Aanvullende bijstand < 21 jaar	252.624	294.000	385.000	360.579
Overbruggingsuitkering statushouders	33.816	40.000	73.000	54.087
Woonkostentoeslag	24.800	31.000	43.000	26.849
Leenbijstand	19.038	23.000	42.000	25.572
Individuele studietoelage	8.364	11.000	21.000	3.540
Belastingaanslag	15.437	20.000	40.000	26.952
Diversen	10.116	18.000	53.000	44.957
Ontvangsten	-56.623	-22.000	-9.000	-24.397
Bijdrage gemeenten	307.572	415.000	648.000	518.139

Specificatie per gemeente:

Gemeente Aalten	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Aanvullende bijstand < 21 jaar	17.690	19.000	30.000	30.200
Overbruggingsuitkering statushouders	7.232	8.000	13.000	12.080
Woonkostentoeslag	7.167	8.000	8.000	5.967
Leenbijstand	5.364	7.000	9.000	6.619
Individuele studietoelage	6.554	8.000	9.000	1.770
Belastingaanslag	3.614	5.000	5.000	1.994
Diversen	4.024	5.000	8.000	6.410
Ontvangsten	-5.357	-5.000	-2.000	-4.592
Bijdrage gemeente	46.288	55.000	80.000	60.449

Gemeente Doetinchem	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Aanvullende bijstand < 21 jaar	213.401	250.000	300.000	278.101
Overbruggingsuitkering statushouders	15.923	18.000	30.000	14.911
Woonkostentoeslag	11.292	15.000	25.000	14.928
Leenbijstand	10.725	12.000	25.000	16.832
Individuele studietoelage	1.083	2.000	10.000	1.062
Belastingaanslag	8.308	10.000	20.000	11.027
Diversen	3.186	8.000	33.000	26.635
Ontvangsten	-48.919	-15.000	-5.000	-16.400
Bijdrage gemeente	214.999	300.000	438.000	347.096

Gemeente Oude IJsselstreek	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Aanvullende bijstand < 21 jaar	21.533	25.000	55.000	52.278
Overbruggingsuitkering statushouders	10.661	14.000	30.000	27.096
Woonkostentoeslag	6.341	8.000	10.000	5.954
Leenbijstand	2.949	4.000	8.000	2.121
Individuele studietoelage	727	1.000	2.000	708
Belastingaanslag	3.515	5.000	15.000	13.931
Diversen	2.906	5.000	12.000	11.912
Ontvangsten	-2.347	-2.000	-2.000	-3.405
Bijdrage gemeente	46.285	60.000	130.000	110.595

Individuele Inkomenstoelage

Voor de gemeente Doetinchem voeren wij ook de regeling Individuele Inkomenstoelage uit. Ook deze verstrekkingen worden volledig doorberekend aan de gemeente.

Gemeente Doetinchem	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Individuele inkomenstoelage	288.473	310.000	310.000	304.544
Bijdrage gemeente	288.473	310.000	310.000	304.544

Binnen dit programma is er geen post onvoorzien opgenomen en zijn er geen onvoorziene uitgaven gedaan.

Maatschappelijke participatie

In 2018 is volop ingezet om het bestand in beeld te krijgen en ter ondersteuning van de inwoners trajecten te starten naar werk of maatschappelijke participatie. Doel hierbij is dat inwoners zo snel als mogelijk is werk vinden en uitkeringsonafhankelijk worden. Indien dit op termijn nog niet mogelijk is, ondersteunen we de inwoners met het trajecten waarbij zij zo veel als mogelijk is naar vermogen participeren. Deze ondersteuning is bedoeld voor de groep die op termijn, dat wil zeggen binnen een jaar, geen arbeidsmarktperspectief hebben. Toch gaan we met deze groep inwoners aan de slag omdat een actieve deelname aan de samenleving leidt tot een grotere zelfredzaamheid, mentale en fysieke gezondheid en welbevinden.

Eind 2018 zijn er 630 actuele trajecten, een groot hiervan zijn trajecten maatschappelijke participatie (maatschappelijke activering).

Deze trajecten kunnen uit meerdere activiteiten bestaan. Zo kan een inwoner tegelijkertijd begeleid worden bij het saneren van de schulden en vrijwilligerswerk verrichten. Veel inwoners worden verwezen naar vrijwilligerswerk en een (gemeentelijke) voorzieningen zoals Buurtplein, Iriszorg, GG-net of Stadskamer. De verschillende zorgtrajecten (lichamelijk, psychisch en verslavingszorg) beslaan z'n 20% van de ingezette activiteiten in het kader van de maatschappelijke participatie.

In 2018 is geïnvesteerd in de samenwerking met de verschillende lokale partners zoals GGNet, Stadskamer, Buurtplein, Sociaal Werk, Vrijwilligerscentrale en het Graafschap College. Doel van deze investering is elkaar kennen en zorgen voor een naadloze ondersteuning van onze inwoners bij hun participatie naar werk of een zelfstandig of zelfredzaam leven.

4.1.2 Beleidsindicatoren

Sociaal domein

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners*

Gemeente Aalten: 195

Gemeente Doetinchem: 352

Gemeente Oude IJsselstreek: 281

Bron: waarstaatjegemeente.nl, data 2018

*Definitie: het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

4.2 Programma Ontwikkelen naar Werk

Binnen dit programma worden door Laborijn ontwikkel- en ondersteuningsactiviteiten (dé re-integratie dienstverlening) voor Participatiewet-klienten en Wsw'ers vormgegeven. De geboden dienstverlening zet via intensieve trajecten in de Werkacademie Laborijn zoveel mogelijk in op het verkrijgen van betaald (parttime) werk. Voor interne Wsw'ers bieden we, naast een passende werkomgeving, een programma gericht op het waar mogelijk verkrijgen van een externe detachering.

In 2018 zijn binnen dit programma goede resultaten geboekt. Deze worden in de volgende paragrafen toegelicht.

Ontwikkeling Wsw'ers intern

De 2017 in pilot vorm ontwikkelde werkwijze waarin interne Wsw'ers een ontwikkelingsgericht ondersteuningsprogramma krijgt aangeboden is in 2018 binnen alle Werkleercentra geïmplementeerd. In deze aanpak wordt gewerkt met een categorie indeling. Doel daarvan is per interne Wsw'er het in kaart brengen van de afstand tot een detachering. In 2018 zijn alle interne Wsw'ers op deze wijze ingedeeld en is met hen een persoonlijk Plan van Aanpak opgesteld waarin naast de werkinhoudelijke ontwikkeling ook afspraken worden gemaakt over training en opleiding. Ruim 60 interne Wsw'ers hebben in 2018 de stap naar een externe detachering kunnen zetten. De start van 46 medewerkers vanuit ons WLC in Aalten bij MVO/Maak BV leverde aan dit goede resultaat een belangrijke bijdrage. Naast het ontwikkelen van interne Wsw'ers bieden we binnen de 3 WLC locaties ook re-integratie trajecten voor Wsw'ers die op een detachering, bijvoorbeeld als gevolg van ziekte zijn uitgevallen, en een tijdelijke herstel omgeving nodig hebben.

Werkacademie Laborijn

De Werkacademie Laborijn betreft een groepsgewijze aanpak voor Participatiewet-klienten waarbij werken en leren wordt gecombineerd. Het traject is gericht op het verkrijgen van betaald (parttime) werk of het vergroten van het ontwikkelingspotentieel. De Werkacademie heeft een actieve en activerende benadering gericht op veel contactmomenten. Kandidaten zijn per week meerdere dagdelen aanwezig om te werken binnen het WLC of bij een aan de Werkacademie verbonden ondernemer. Daarnaast doorlopen zij een modulair leerprogramma. Dit leerprogramma is in samenwerking met het Graafschap College ontwikkeld en wordt door trainers van beide organisaties uitgevoerd. De aan de Werkacademie verbonden professionals werken in een multidisciplinair team samen. Ook accountmanagers vanuit het WSPA maken hiervan onderdeel uit. De Werkacademie Laborijn is niet alleen beschikbaar voor nieuwe klienten. Ook reeds eerder lopende trajecten worden fasegewijs in deze methodiek meegenomen. Laborijn heeft op basis van ervaringen vanuit projecten de Werkacademie aanpak per september 2018 ingevoerd als het dienstverleningsmodel voor alle Participatiewet-klienten, die bij screening in categorie 2 worden ingedeeld. De Werkacademies zijn gehuisvest in binnen de eigen gemeente op onze 3 Werkleercentra.

Uitstroom naar Werk & Studie

In 2018 heeft Laborijn een aanzienlijk uitstroomresultaat gerealiseerd. In totaal werden 630 huishoudens uitkeringsonafhankelijk. Vanuit het programma ontwikkelen naar Werk is daaraan een forse bijdrage geleverd.

Zo werden er in 2018 466 operationele plaatsingen naar werk gerealiseerd. Daarbij ging het in 115 gevallen om plaatsingen deeltijd arbeid. Hoewel deze deeltijd plaatsingen de omvang van het aantal uitkeringen niet reduceert levert dit wel de hoogte van de nog te verstrekken (aanvullende) uitkering.

In onze trajecten ligt de focus primair op het verkrijgen van betaald werk. Echter in onze dienstverlening aan de prioritaire doelgroepen Jongeren en Statushouders kijken we ook nadrukkelijk naar mogelijkheden tot het starten van een studie. In 2018 zijn 32

uitkeringsdossiers beëindigd vanwege het starten van een door het Rijk bekostigde opleiding.

Ook bij de doelgroep jongeren zien we in 2018 een toename van het aantal VSO/PRO/jongeren plaatsingen tot 106. Het betreffen jongeren die (op een enkeling na) geen lopende uitkering hebben. Zij zijn in een vroegtijdig stadium middels een warme overdracht en casus overleggen met onder meer de VSO/PRO scholen in beeld gebracht. Zij worden vanuit Laborijn actief en blijvend begeleid (loonwaardemeting, loonkostensubsidie en jobcoaching).

Bestuursopdracht zittende bestand Aalten

Vooruitlopend op de besluitvorming rondom de bestuursopdracht heeft de gemeenten Aalten de opdracht verstrekt tot het uitvoeren van een bestandsanalyse en een vervolg aanpak voor het deel van het zittende bestand dat (nog) geen actief traject doorloopt.

De uitvoering van deze opdracht is op 15 september gestart. Binnen het project met een doorlooptijd van 2 jaar worden 268 klanten middels de Dariuz Wegwijzer en een uitgebreid screeningsgesprek in kaart gebracht. Indien in deze screening wordt vastgesteld dat klanten arbeidsmarktpotentieel hebben, wordt direct gestart in de Werkacademie. Indien dit potentieel (nog) niet aanwezig is wordt een maatschappelijk participatie of zorg traject ingezet.

4.2.1 Programmalasten

Binnen dit programma worden de volgende lasten en baten verantwoord:

- de kosten van re-integratie en ontwikkeling van PW-ers en Wsw'ers. De baten bestaan uit de re-integratiebudgetten die door de gemeenten worden doorbetaald aan ons. De kortdurende loonkostensubsidie en de bijdrage aan het Werkgevers Servicepunt zijn opgenomen in het programma Werkgeversdienstverlening & Detachering
- de kosten voor Wsw'ers die niet gedetacheerd zijn en niet begeleid werken. De baten bestaan uit de Rijksbudgetten Wsw die door gemeenten worden ontvangen en ter beschikking worden gesteld aan Laborijn. Daarnaast zijn er opbrengsten uit werkzaamheden die uitgevoerd worden in de Werkleercentra

Ontwikkelen naar Werk	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Baten				
Omzet intern werk	447.308	436.062	246.000	450.692
-/- Directe productiekosten	-14.269	-15.000	-24.000	-40.763
Netto opbrengsten	433.040	421.062	222.000	409.929
<u>Gemeentelijke bijdragen</u>				
Budget re-integratie	2.807.826	2.807.826	2.077.000	3.080.774
Budget Wsw	6.428.463	6.655.644	3.994.252	7.180.108
Bijdrage directe programmakosten	586.871	586.871	549.041	-
	9.823.160	10.050.341	6.620.293	10.260.882
Totaal baten	10.256.200	10.471.403	6.842.293	10.670.811
Lasten				
<u>Lasten Wsw</u>				
Loonkosten	7.064.361	7.448.231	4.263.261	7.334.870
Lage Inkomensvoordeel (Liv)	-123.921	-148.965	-53.641	-147.992
Vervoerskosten	216.003	203.000	40.061	80.095
Overige personeelskosten	86.045	86.941	81.141	101.013
Totale lasten Wsw	7.242.487	7.589.207	4.330.822	7.367.986
<u>Lasten re-integratie</u>				
ID-banen	48.623	60.500	68.000	70.911
Wiw	327.651	341.400	330.000	354.110
Kinderopvang	23.055	30.000	51.000	22.190
Interne trajecten	1.500.000	1.500.000	1.355.000	1.964.524
Overige re-integratie	791.517	831.226	113.000	242.626
Vergoedingen en premies	135.745	148.700	160.000	145.755
Kortdurende loonkostensubsidie	-	-	-	198.692
Bijdrage WerkgeversServicepunt	-	-	-	81.966
Totale lasten re-integratie	2.826.592	2.911.826	2.077.000	3.080.774
Programma gerelateerde lasten	482.250	381.530	549.041	-
Totaal lasten	10.551.329	10.882.563	6.956.863	10.448.760
Saldo baten en lasten	-295.130	-411.160	-114.570	222.052
Toevoeging aan reserve	19.529	-	-	-
Onttrekking aan reserve	-	-	-	-
Resultaat	-314.658	-411.160	-114.570	222.052

4.2.2 Beleidsindicatoren

Sociaal domein

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners*

Gemeente Aalten: 60

Gemeente Doetinchem: 122

Gemeente Oude IJsselstreek: 87

Bron: waarstaatjegemeente.nl, peildatum 2^e kwartaal 2018.

*Deze indicator toont het aantal inwoners dat gebruik maakt van een re-integratievoorziening op basis van de Participatiewet. Een re-integratievoorziening is een voorziening die door een gemeente wordt ingezet, nadat de gemeente heeft vastgesteld dat een cliënt een belemmering heeft die directe arbeidsinschakeling bemoeilijkt (er is een afstand tot de arbeidsmarkt). De voorziening is erop gericht de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen, waarbij het doel op de lange termijn altijd arbeidsinschakeling is. Het is niet relevant of een voorziening door de gemeente zelf wordt uitgevoerd of dat deze door de gemeente wordt ingekocht. Er zijn diverse typen re-integratievoorzieningen: tijdelijke loonkostensubsidie, WIW/ID-baan, participatieplaats, loonkostensubsidie, (Participatiewet), beschut werk, begeleiding op werkring/jobcoach, vervoersvoorziening (woon-werk), andere voorziening voor arbeidsbeperking en overige voorzieningen.

4.3 Programma Werkgeversdienstverlening & Detachering

De ontwikkelingen in de arbeidsmarkt in de Achterhoek zijn van belang voor de wijze waarop vanuit de afdeling WGDD met werkgevers wordt samengewerkt. Veel werkgevers geven aan dat ze een tekort aan arbeidskrachten als belemmering ervaren. Maar niet voor iedere werkzoekende zijn de kansen op werk gunstig en dat geldt zeker voor de doelgroepen van Laborijn. Maar doordat steeds meer bedrijven sociaal willen ondernemen en de medewerkers van de afdeling WGDD er steeds beter in slagen om hierop in spelen, is het ook in 2018 gelukt om het goede detacheringresultaat van de voorgaande jaren te bestendigen.

De afdeling WGDD heeft in 2018 ingezet op het aanpassen van vacatures aan de mogelijkheden van de klanten. Functiecreatie is bij een aantal werkgevers toegepast en er zijn arrangementen gemaakt met loonkostensubsidie en jobcoaching. Daarnaast zijn veel detacheringen verder gestabiliseerd en is een mooie samenwerking met MVO Solutions opgestart. Het resultaat hiervan is een hoger percentage Wsw'ers dat is gedetacheerd en een forse toename van klanten die, dankzij loonkostensubsidie aan het werk zijn gegaan.

De screening van de inwoners die een aanvraag doen voor een uitkering is onverminderd effectief. Er is een hoog preventiequotum, de juiste route wordt gekozen en de doorlooptijden worden gehaald. Vrijwel iedere inwoner die in de categorie 'direct naar werk' is ingedeeld, wordt binnen 3 maanden aan werk geholpen.

Werkgevers waarbij we Wsw'ers hebben gedetacheerd, staan in toenemende mate open voor instroom vanuit de P-wet. Dat komt omdat er minder Wsw'ers beschikbaar zijn voor detacheringen (immers ultimo 2018 is bijna 80% gedetacheerd) maar ook omdat het aanbod vanuit de participatiewet steeds helderder en transparanter is.

Dat zien we terug in de toename van het aantal beschikkingen dat is afgegeven in 2018 voor loonkostensubsidie en jobcoaching. Beide zijn belangrijke instrumenten voor werkgevers. Enerzijds wordt hierdoor de verminderde arbeidsprestatie gecompenseerd (LKS) en anderzijds wordt de plaatsing duurzaam door de inzet van jobcoaching.

4.3.1 Programmalasten

Binnen dit programma worden de volgende lasten en baten verantwoord:

- de kosten voor Wsw'ers die gedetacheerd zijn of begeleid werken. De baten bestaan enerzijds uit de Rijksbudgetten Wsw die door gemeenten worden ontvangen en ter beschikking worden gesteld aan Laborijn. Anderzijds worden er inkomsten gegenereerd uit groeps- en individuele detacheringen van Wsw'ers
- de kosten van re-integratie bestaande uit langdurende loonkostensubsidie (BUIG-budget), kortdurende loonkostensubsidie en bijdrage aan het Werkgevers Servicepunt (re-integratiebudget)

Werkgeversdienstverlening & detachering	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Baten				
Omzet groepsdeta	4.248.250	4.360.891	5.132.000	4.613.055
Omzet indiv.deta	1.876.172	1.829.696	1.673.000	1.634.472
Totaal opbrengsten	6.124.421	6.190.587	6.805.000	6.247.527
<u>Gemeentelijke bijdragen</u>				
BUIG-budget (loonk.subsidie (lang)	987.205	1.125.593	310.000	-
Budget re-integratie	414.125	414.125	1.151.000	-
Budget Sw	19.836.400	19.536.428	19.535.748	19.504.175
Bijdrage directe programmakosten	1.992.897	1.992.897	1.977.790	-
	23.230.627	23.069.043	22.974.538	19.504.175
Totaal baten	29.355.048	29.259.630	29.779.538	25.751.702
Lasten				
<u>Lasten Wsw</u>				
Loonkosten	19.671.920	19.444.218	20.851.462	19.924.571
Lage Inkomensvoordeel (Liv)	-472.659	-388.884	-262.359	-402.008
Vervoerskosten	214.597	215.000	195.939	217.572
Overige personeelskosten	545.652	506.853	396.859	274.393
Kosten begeleid werken	1.619.998	1.631.889	793.000	811.974
Totale lasten Wsw	21.579.509	21.409.076	21.974.901	20.826.502
<u>Lasten re-integratie</u>				
Loonkostensubsidie (RI-budget)	73.492	100.000	1.022.000	-
Loonkostensubsidie (BUIG budget)	987.205	1.125.593	310.000	-
Werkgeversservicepunt	181.091	210.125	129.000	-
Totale lasten re-integratie	1.241.788	1.435.718	1.461.000	-
Programma gerelateerde lasten	1.806.446	1.820.170	1.977.790	-
Totaal lasten	24.627.743	24.664.964	25.413.691	20.826.502
Saldo baten en lasten	4.727.305	4.594.666	4.365.847	4.925.199
Toevoeging aan reserve	60.260	-	-	-
Onttrekking aan reserve	-	-	-	-
Resultaat	4.667.045	4.594.666	4.365.847	4.925.199

LKS langdurig	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Aalten	85.242	109.502	10.000	35.427
Doetinchem	665.826	729.654	230.000	353.004
Oude IJsselstreek	236.137	286.437	70.000	126.037
Laborijn	987.205	1.125.593	310.000	514.468

De baten van de detacheringen zijn iets lager dan begroot en de lasten Wsw zijn iets hoger dan begroot. Daartegen is het budget SW iets hoger en zijn de lasten van de re-integratie iets lager uitgevallen dan begroot in 2018. Per saldo ontstaat hierdoor een positief financieel resultaat.

Wsw-dienstverbanden

De Wsw-dienstverbanden hebben zich in 2018 als volgt ontwikkeld:

Gemiddeld aantal fte	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Werkelijk 2017
Groepsdetachering	515	509	543
Individuele detachering	145	143	129
Intern werk	227	239	249
Begeleid werken	96	96	55
Intern gedetacheerd	18	20	19
Totaal aantal fte	1001	1007	995

In 2018 is het gelukt om in verhouding tot 2017 meer Wsw'ers extern te laten werken (gemiddeld ruim 75%). Dit komt met name door de in 2018 gerealiseerde groepsdetachering bij MVO Solutions B.V. en Tesoro.

4.4 Programma Algemene Overhead

Onder dit programma worden alle kosten verantwoord die niet worden toegerekend aan de inhoudelijke programma's. Hieronder vallen de kosten van de directie, afdeling bedrijfsvoering (staf, administratie, etc.) en ook die van huisvesting en ICT. In de loop van 2018 is de formatie opnieuw getoetst en genormeerd. Uiteindelijk is de formatie na een second opinion aangepast. Ten opzichte van de gewijzigde begroting 2018 zijn er geen significante afwijkingen en zijn we per saldo binnen het kader van de begroting gebleven.

4.4.1 Programmalasten

Algemene Overhead	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Baten				
Bijdrage deelnemende gemeenten	1.644.836	1.644.836	1.744.073	5.396.000
Totaal baten	1.644.836	1.644.836	1.744.073	5.396.000
Lasten				
Loon- en salariskosten	3.623.671	3.721.899	3.401.750	8.119.013
Overige personeelskosten	359.053	357.000	495.634	450.987
Huisvestingskosten	496.780	542.000	564.798	583.896
Algemene kosten	792.058	835.000	822.354	937.642
Automatiseringskosten	755.287	780.000	710.814	698.922
Incidentele baten en lasten	254.432	201.339	-	-717.757
Lasten bedrijfsvoering	6.281.280	6.437.238	5.995.350	10.072.703
Totaal lasten	6.281.280	6.437.238	5.995.350	10.072.703
Saldo baten en lasten	-4.636.444	-4.792.402	-4.251.277	-4.676.703
Toevoeging aan reserve				
Onttrekking aan reserve	281.428	706.810	-	-285.094
Resultaat	-4.355.016	-4.085.592	-4.251.277	-4.961.797

De werkelijke totale lasten bedragen bijna € 6,3 miljoen, terwijl deze begroot waren op ruim € 6,4 miljoen. De salariskosten 2017 zijn in het programma Algemene overhead hoger omdat deze niet doorbelast werden naar de afzonderlijke programma's.

Hierna worden de afzonderlijke posten verder toegelicht.

Loon- en salariskosten	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Salarissen en inhuur	10.417.712	10.203.055	9.464.788	10.083.537
Detachering personeel/diensten	-235.720	-	-	-
Doorbelasting programma WGDD	-1.806.446	-1.820.170	-1.977.790	-
Doorbelasting programma ONW	-482.250	-381.530	-549.041	-
Doorbelasting programma IMP	-2.769.624	-2.779.456	-2.181.207	-
Doorbelasting naar re-integratiebudget	-1.500.000	-1.500.000	-1.355.000	-1.964.524
Totaal	3.623.671	3.721.899	3.401.750	8.119.013

De totale loon- en salariskosten, inclusief tijdelijk ingehuurd personeel, zijn € 100.000 lager dan begroot.

Overige personeelskosten	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Reiskosten woon-werk	67.425	70.000	60.840	68.196
Opleidingen	114.781	120.000	160.000	171.628
Overige personeelskosten	81.073	65.000	170.352	136.005
Reiskosten	46.891	55.000	76.050	39.962
Representatiekosten	37.521	35.000	18.252	21.156
Bestuurskosten	11.363	12.000	10.140	14.040
Totaal	359.053	357.000	495.634	450.987

Een aantal geplande (groeps)trainingen/opleidingen worden doorgeschoven naar 2019, waardoor er minder is uitgegeven dan begroot.

De sub-post overige personeelskosten bestaat onder andere uit de kosten van WW-verplichtingen van ex-medewerkers, jubilea/gratificaties, werving personeel, Ondernemingsraad en kerstpakketten. Deze kosten samen zijn iets hoger uitgevallen dan begroot. In de representatiekosten is een eenmalige bijdrage opgenomen aan Special Olympics Achterhoek van € 12.000.

De totale overige personeelskosten zijn gelijk aan de begroting.

Huisvestingskosten	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Afschrijving	135.559	139.000	131.820	124.951
Gas	101.799	100.000	114.582	81.376
Electra	67.506	70.000	89.232	75.366
Water	6.732	8.000	6.084	5.817
Schoonmaakkosten	241.368	240.000	167.310	221.624
Verzekeringen/belastingen	94.035	110.000	91.260	107.504
Onderhoud gebouw/terrein/inventaris	125.948	150.000	253.500	239.641
Huuropbrengsten	-446.925	-448.000	-405.600	-433.664
Huur	170.758	173.000	116.610	161.281
Totaal	496.780	542.000	564.798	583.896

De totale huisvestingskosten zijn € 45.000 lager dan begroot. De kosten van elektra en verzekeringen waren te hoog begroot en de schoonmaakkosten te laag. Daarnaast zijn de huuropbrengsten hoger dan geraamd. Over de huisvesting zijn nog geen besluiten genomen. Er wordt zo min mogelijk aan onderhoud gedaan maar daar mee neemt het risico dat er een keer een grote reparatie is wel toe. De huisvesting is zeer verouderd waardoor de energielasten eigenlijk onverantwoord hoog zijn.

Algemene kosten	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Telefoon	101.530	110.000	81.120	101.575
Huur apparaten	52.157	50.000	40.560	35.498
Kantoorartikelen	31.485	40.000	55.770	65.844
Porti	50.117	50.000	64.896	62.816
Abonnementen	120.348	121.000	120.666	118.015
Advieskosten	89.529	90.000	59.826	111.644
Accountantskosten	72.032	75.000	67.938	81.797
Juridische kosten	56.096	55.000	45.630	53.844
Algemene kosten	20.716	13.000	30.420	41.737
Communicatiekosten	22.330	35.000	35.490	62.689
Restaurantkosten	150.542	120.000	112.554	122.787
Restaurant baten	-47.643	-	-	-
Autokosten	102.785	100.000	101.400	97.746
Rente opbrengsten	-69.225	-64.000	-59.016	-67.163
Bank- en rentekosten	39.259	40.000	65.100	48.812
Totaal	792.058	835.000	822.354	937.642

Ook de algemene kosten zijn binnen het kader gebleven. Er zijn ten opzichte van de gewijzigde begroting geen significante afwijkingen.

Automatiseringskosten	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Software onderhoud/ondersteuning	344.965	320.000	294.060	317.800
Samenwerkingsverband D'chem	410.322	460.000	416.754	381.123
Totaal	755.287	780.000	710.814	698.922

De kosten van aanschaf software en licenties is € 45.000 lager dan begroot. De bijdrage voor het Samenwerkingsverband ICT is gelijk aan de begrote bijdrage.

Incidentele baten en lasten	Werkelijk 2018	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2018 voor wijziging	Werkelijk 2017
Incidentele baten	-152.658	-	-	-
Incidentele lasten	407.090	201.339	-	-717.757
Totaal	254.432	201.339	-	-717.758

Voor een specificatie van de incidentele baten en lasten verwijzen we naar paragraaf 5.2.1.

4.4.2 Beleidsindicatoren

Formatie per 1000 inwoners:

$$150/159 = 0,95$$

Bezetting per 1000 inwoners

$$158/159 = 0,99$$

Apparaatskosten per inwoner

$$€ 12.839.601 / 159491 = € 81$$

Externe inhuur

$$€ 2.184.037 / € 10.181.985 = 21\%$$

Overhead t.o.v. totale kosten

$$€ 6.281.280 / € 75.735.000 = 8,29\%$$

4.5 Bedrijfsvoering

4.5.1 Algemeen

2018 was een jaar met veel ontwikkelingen in de organisatie. Daarnaast heeft ook Laborijn de consequenties van de AVG geïmplementeerd. Op het gebied van informatisering zijn stappen gezet waardoor er nu een planning gemaakt kan worden welke innovaties er de komende jaren doorgevoerd kunnen. Op het gebied van de huisvesting zijn er in 2018 geen besluiten genomen. De verwachting is dat in de loop van 2019 een huisvestingsplan vastgesteld gaat worden. Hieronder worden de activiteiten die gedaan zijn in 2018 op het gebied van de invoering van de AVG, het integriteitsbeleid en de organisatieontwikkeling toegelicht. Daarna volgt een gedeelte 'sociaal jaarverslag'. Tot slot is er een toelichting op ontwikkelingen op het gebied van belastingen.

Invoering AVG

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht geworden. Deze verordening is in de plaats gekomen van de Wet bescherming persoonsgegevens. Met de AVG hebben met name betrokkenen meer rechten gekregen, zijn organisaties zelf verantwoordelijk voor het inzichtelijk maken van de verwerking van persoonsgegevens, en heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) als toezichthouder meer bevoegdheden gekregen om boetes op te leggen.

In 2018 is Laborijn bezig geweest om aan de vereisten van de AVG te voldoen. Zo hebben we inzichtelijk gemaakt in welke processen we persoonsgegevens verwerken, met welke derde partijen we persoonsgegevens delen, en waar nodig hebben we verwerkersovereenkomsten opgesteld. Er is een privacybeleid opgesteld en de verwerkingen zijn vastgelegd in een verwerkingsregister. We hebben een Functionaris Gegevensbescherming benoemd en we hebben de procedure rondom het melden van datalekken geïmplementeerd. Daarnaast werken we zoveel, en zo gevarieerd mogelijk aan de bewustwording van alle medewerkers.

Integriteitsbeleid

In mei 2018 is het integriteitsbeleid van Laborijn vastgesteld. Naast de wettelijke verplichting op grond van de Ambtenarenwet vindt Laborijn het van belang om voor de organisatie en haar medewerkers duidelijk beleid en duidelijke richtlijnen te hebben op gebied van integriteit. Het integriteitsbeleid is vooral gericht op het richting geven aan het gedrag van medewerkers op basis van de normen en waarden van de organisatie. Het integriteitsbeleid bestaat uit de volgende onderdelen:

- integriteitscode
- gedragscode
- integriteit bij werving en selectie
- kwetsbare functies, handelingen en processen
- afleggen eed of belofte
- nevenwerkzaamheden
- melding financiële belangen
- maatregelen gericht op informatiebescherming
- geschenken, giften en diensten
- inkoop- en aanbestedingsprocedure
- vertrouwenspersonen
- klachtenregeling ongewenst gedrag
- meldingsprocedure bij het (vermoeden van) een integriteitsschending

In 2018 hebben alle ambtelijke medewerkers de eed of belofte afgelegd. Medewerkers die bij Laborijn werkzaam zijn op basis van inhuur hebben de integriteitsverklaring ondertekend.

In 2017 zijn 3 vertrouwenspersonen aangewezen: 2 interne en 1 externe. De externe vertrouwenspersoon is in 2018 aangewezen als vertrouwenspersoon voor integriteitkwesities.

Het integriteitsbeleid wordt actueel gehouden door het onderwerp tweemaal per jaar te bespreken in het afdelings-, team- en werkoverleg en op individueel niveau in de jaarlijkse DVR-cyclus. Laborijn-breed wordt jaarlijks in de vorm van een bijzondere activiteit of bijeenkomst aandacht aan het onderwerp besteed. In november 2018 is in dit kader de week van de integriteit gehouden. In die week is binnen heel Laborijn aandacht besteed aan integriteit en privacy. Er zijn o.a. lunchbijeenkomsten georganiseerd met externe sprekers en medewerkers hebben een kennistoets gemaakt.

In 2018 hebben zich geen situaties met betrekking tot integriteitsschending voorgedaan.

Organisatie ontwikkeling

Het organisch ontwikkelen en innoveren naar de Laborijn-organisatie die we voor ogen hebben, zodat we de resultaatverwachtingen naar onze omgeving en onszelf gaan waarmaken. Dit is de doelstelling van het programma 'Organisatieontwikkeling & Innovatie 2017-2020' dat in 2017 is ingericht. Dit alles met als stip op de horizon: een Laborijn met Laborijners die met enthousiasme, lef en professionaliteit doen wat zij moeten doen; het behalen van de resultaten die we met onze gemeenten hebben afgesproken.

De stip op de horizon als het gaat om 'de ideale Laborijn-organisatie' staat in 2020. We willen dat per 31 december 2020 de Laborijn-organisatie die we sinds de fusie voor ogen hebben, werkelijkheid is geworden. Dit betekent dat we vanaf 2021 ten volle de resultaatverwachtingen naar onze omgeving én onszelf kunnen waarmaken. Ook willen we dat zowel onze (potentiële) klanten als Laborijners dagelijks de toegevoegde waarde van Laborijn ervaren en waarderen. We willen bovendien dat het imago van Laborijn goed is, zowel in de interne als externe omgeving, zowel binnen als buiten de regio. En we willen dan bereikt hebben dat Laborijn bekend staat als een goede werkgever.

Om tot de 'ideale Laborijn-organisatie' te komen, hebben we bij de start een aantal bouwstenen benoemd. Alle activiteiten die vanuit het programma worden geïnitieerd, zijn onder te brengen bij 1 of meerdere van deze bouwstenen. Het programma is in 2018 voortgezet. Het volgende is gerealiseerd:

Strategische personeelsplanning (SPP)

Begin 2018 is het meerjarig Strategisch Personeelsplan van Laborijn opgeleverd. Op interactieve wijze heeft het Laborijn-management met elkaar in beeld gebracht welke ontwikkelingen we de komende jaren op Laborijn zien afkomen en wat dit betekent voor het personeelsbestand dat we nodig hebben. Gecombineerd met een analyse van het huidige personeelsbestand, zowel kwantitatief als kwalitatief, geeft dit een beeld van de personele uitdagingen. Samen hebben we bepaald met welke HR-interventies we deze uitdagingen gaan oplossen. We richten ons daarbij op een breed scala aan HR-terreinen, zoals werving en selectie van specifieke competenties, het bieden van opleiding- en ontwikkelingsmogelijkheden en persoonlijke coaching trajecten, het stimuleren van interne doorstroom en gebruikmaking van het generatiepact, het tijdig voorbereiden op uitstroom op basis van de AOW-gerechtigde leeftijd, etc. Vanaf medio 2018 werken we samen aan een toekomstbestendig personeelsbestand.

DVR cyclus

Ook in 2018 hebben we de zogenaamde 'DVR-cyclus' doorlopen. Voluit: Doelen stellen, Voortgang bespreken en Resultaten beoordelen. We hebben het afgelopen jaar voor de tweede keer uitvoering gegeven aan het beoordelings- en beloningsbeleid van Laborijn. De

tweede helft van 2018 hebben we het beleid en ook de uitvoering ervan geëvalueerd, met als doel te leren en waar nodig en mogelijk te verbeteren. Dit is ook afgesproken met de Ondernemingsraad. We hebben met elkaar geconcludeerd dat de DVR-cyclus een belangrijk fundament is: de cyclus helpt medewerkers en leidinggevendenden om met regelmaat het goede gesprek met elkaar te voeren. Niet alleen over prestaties en resultaten, maar ook over competentieontwikkeling, persoonlijke ambities en inzetbaarheid op de langere termijn. Deze lijn willen we vasthouden en verder met elkaar versterken. In 2019 is het doel om het instrumentarium gebruikersvriendelijker te maken door een 'slim' gespreksformulier en digitalisering.

Benutten ontwikkelpotentieel en vergroten inzetbaarheid

Eind 2018 heeft iedere Laborijner voor de tweede keer een DVR-beoordeling gekregen. Ook hebben we geëvalueerd hoe het staat met het ontwikkelpotentieel en de inzetbaarheid van iedere Laborijner. We kunnen met elkaar concluderen dat we een mooie beweging met elkaar hebben gemaakt.

Het management van Laborijn heeft hierin geïnvesteerd en deze beweging mogelijk gemaakt. Maar bovenal is dit te danken aan de inspanning van medewerkers zelf om zich te ontwikkelen naar de gevraagde functie-vereisten. Of de bereidheid van medewerkers om te bewegen naar een beter passende functie. Of het initiatief van medewerker om intern een volgende stap te maken en daarmee plaats te maken voor nieuwe, getalenteerde medewerkers.

Onafhankelijk formatieonderzoek

Begin 2018 is het onafhankelijk formatieonderzoek afgerond. Hieruit is gebleken dat in de begroting van Laborijn minder formatie is opgenomen dan Laborijn nodig heeft om haar structurele opdracht succesvol te kunnen vervullen. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft politieke besluitvorming plaatsgevonden met als resultaat een gewijzigde begroting 2018. Hiermee klopt de basisformatie met de reguliere opdracht die onze GR-gemeenten ons hebben gegeven. De werkbelasting binnen Laborijn is nu in balans en we hebben de juiste hoeveelheid fte's aan de juiste plekken binnen de organisatie gealloceerd.

Evaluatie HR21 functie- en loongebouw

Laborijn heeft haar eigen HR21 functie- en loongebouw. In 2018 is het evaluatieonderzoek naar de werking van dit functie- en loongebouw voortgezet. Het doel van deze evaluatie en de mogelijke wijzigingen die eruit voortvloeien, is een toekomstbestendig functie- en loongebouw waarmee Laborijn flexibel kan inspelen op ontwikkelingen in de markt of een veranderende opdracht. Gezien de impact van deze evaluatie en de mogelijke uitkomsten heeft dit proces een lange doorlooptijd. Zorgvuldigheid richting medewerkers en medezeggenschap stellen we namelijk voorop. Naast herziening van de HR21 functiematrix en wijziging van de conversietabel is bijvoorbeeld ook een sociaal statuut met het Georganiseerd Overleg overeengekomen. Dit sociaal statuut is bedoeld om mogelijke personele gevolgen als gevolg van organisatiewijzigingen in de toekomst op te vangen. Het resultaat eind 2018 is dat alle medewerkers duidelijkheid hebben over de uitkomsten en aangepaste voorstellen naar aanleiding van de evaluatie. Begin 2019 volgt het OR-advies en de definitieve vaststelling door het dagelijks bestuur waarna de implementatie zal volgen.

Leiderschapontwikkeling

In 2018 hebben we het reeds ingezette leiderschapsprogramma van het management van Laborijn voortgezet en verder versterkt. Ook dit jaar heeft er een tweedaagse plaatsgevonden, waarin duidelijk is geworden wat de verschillende managementniveaus van elkaar nodig hebben en hoe ieders kracht en de onderlinge samenwerking ten volle benut kan worden in de besturing van Laborijn. Ook hebben we met elkaar ervaren hoe we onze organisatie en medewerkers meer naar een houding vanuit kansen en keuzes kunnen bewegen. Naast de groep managers als geheel hebben het MT, de teammanagers en de programmamanagers ook ieder hun eigen leiderschapontwikkeling als groep en/of individu

verder voortgezet vanuit de eigen specifieke rol en opdracht. En in de dagelijkse werkpraktijk komen we als management met regelmaat bij elkaar om inhoud en ook voortgang met elkaar te delen en evalueren.

Kernwaarden

In 2018 stonden in alles wat we hebben gedaan dezelfde kernwaarden van Laborijn als in 2017 centraal: resultaatgerichtheid, professionaliteit en samenwerking. Zo zijn de kernwaarden opnieuw teruggekomen in de DVR-cyclus en het leiderschapsprogramma en hebben ze nog meer betekenis gekregen.

Medewerkersbetrokkenheid

Eind 2017 heeft het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) onder alle Wsw'ers plaatsgevonden. Begin 2018 hebben ook alle ambtelijke medewerkers een MTO-vragenlijst ingevuld. Uit beide onderzoeken blijkt het mooie cijfer van een 6.9 vanuit onze medewerkers. Daar zijn we heel trots op als jonge fusie-organisatie. In het voorjaar en de zomerperiode hebben diverse presentaties en interactieve workshops plaatsgevonden. De uitkomsten van het MTO-SW zijn aan alle Wsw'ers gepresenteerd waarbij zij hun opmerkingen, tips en adviezen ter verbetering hebben kunnen meegeven. Op basis daarvan zijn 2 MTO-actieplannen voor de Wsw gemaakt: 1 voor verbetering van de tevredenheid van de gedetacheerde Wsw'ers en 1 voor de Wsw'ers die intern werken. De ambtelijke medewerkers hebben op een interactieve wijze zelf vorm en inhoud gegeven aan het eigen MTO-actieplan per afdeling. Ook het MT heeft een eigen MTO-actieplan opgesteld. Aan al deze plannen wordt vanaf het najaar van 2018 uitvoering gegeven en periodiek de voortgang geëvalueerd. Waarbij we streven naar een 7.1 als cijfer van zowel onze Wsw'ers als ambtelijke medewerkers bij de 1-meting in 2020.

We streven ernaar dat iedere Laborijn-medewerker zich 'Laborijner' voelt. Dit uit zich in houding en gedrag die aansluiten op de kernwaarden en grondhouding van Laborijn. We willen Laborijners die intrinsiek gemotiveerd zijn om iedere dag het beste voor Laborijn te geven en bovenal: die trots zijn op Laborijn. Diverse activiteiten binnen de organisatie dragen bij aan dit Laborijn-gevoel. Zo hebben in 2018 weer diverse medewerkersbijeenkomsten plaatsgevonden. Om ontwikkelingen en plannen met alle Laborijners te 'doorleven' en tussentijdse resultaten te bespreken en vieren. In de zomer was er weer de jaarlijkse BBQ. En het jaar werd net als 2017 afgesloten met een eigen theaterstuk tijdens een diner in een prachtige ambiance. Deze avond heeft bijgedragen aan de erkenning van ons 'wij-zijn-Laborijn' en het was mooi om met elkaar te zien dat er 3 jaar na de fusie echt sprake is van 1 organisatie.

4.5.2 Sociaal jaarverslag

Op 1 januari 2018 heeft de gemeente Montferland de uitvoering van de Wsw volledig ondergebracht bij Laborijn en zijn de Wsw'ers uit die gemeente, die voorheen werkzaam waren bij Presikhaaf Bedrijven in Arnhem, bij Laborijn in dienst getreden (49 personen, 42,56 fte). Het aantal medewerkers in Begeleid werken is in 2018 fors gestegen, vooral dankzij de overgang van de groep Montferland naar de gemeente Montferland (38 personen, 34,55 fte). De begeleiding van deze groep wordt door de gemeente Montferland zelf ingevuld.

Instroom

Met de inwerkingtreding van de Participatiewet kan geen nieuwe instroom meer plaatsvinden. Alleen vanuit het zogenaamde zittende bestand kunnen personen terugkeren in de Wsw. Tot het zittende bestand behoren de Wsw-geïndiceerden die op 31 december 2014 een Wsw-dienstbetrekking hadden of in Begeleid werken waren geplaatst. Deze personen kunnen na uitdiensttreding vanaf 1 januari 2015 weer terugkeren in de Wsw, zolang er sprake is van een geldige Wsw-indicatie. In 2018 is

hiervan door 6 personen gebruikgemaakt. Daarnaast heeft nieuwe instroom plaatsgevonden door naadloze overplaatsing vanuit een ander Wsw-bedrijf (2 personen).

Instroom medewerkers met een Wsw-indicatie per gemeente	2018	2017
Gemeente Aalten	3	13
Gemeente Doetinchem	3	2
Gemeente Montferland	49	1
Gemeente Oude IJsselstreek	-	-
Gemeente Bronckhorst	-	-
Ander Wsw-bedrijf	2	2
Totaal	57	18

Uitstroom

De uitstroom was in 2018 iets hoger dan in 2017. Belangrijkste redenen van uitstroom zijn pensionering, overlijden en langdurige arbeidsongeschiktheid. Ook ontslag op eigen verzoek en met wederzijds goedvinden kwam in 2018 regelmatig voor.

Uitstroom medewerkers met een Wsw-indicatie	2018	2017
(Vervroegd) pensioen	23	17
2 jaar arbeidsongeschiktheid	9	-
Einde tijdelijke dienstbetrekking van rechtswege	2	5
Eigen verzoek	7	7
Ondergrens/geen doelgroep	-	-
Overlijden	6	10
Naar ander Wsw-bedrijf in verband met verhuizing	1	1
Overige redenen / met wederzijds goedvinden	9	9
Vrije bedrijf	-	1
Totaal	57	50

Generatiepact

Ambtelijke medewerkers kunnen vanaf 60 jaar deelnemen aan het generatiepact. Het generatiepact kent 2 varianten: 80-90-100 en 60-80-100.

Op 31 december 2018 maakten 12 van de 24 ambtelijke medewerkers gebruik van het generatiepact: 3 van de variant 60-80-100 en 9 van de variant 80-90-100.

Bijzondere beloning ambtelijk

In 2018 zijn op grond van het beloningsbeleid de volgende bijzondere beloningen toegekend:

- bevordering naar functieschaal: 3 personen
- extra periodiek: 2 personen
- gratificatie: 12 personen
- training/assessment: 5 personen
- lunch/etentje/bon: 7 personen

Bijzondere beloning Wsw

In 2018 is op advies van de OR een beloningsbeleid Wsw opgesteld. Voor zover mogelijk is hierbij aansluiting gezocht bij het beloningsbeleid voor ambtelijk personeel.

In 2018 zijn de volgende bijzondere beloningen toegekend:

- van minimumloon naar functieloon: 33 personen
- plaatsing in hogere loonschaal: 10 personen
- chauffeursbonus schadevrij rijden: 1 persoon.

Opleidingen

In 2018 zijn diverse opleidingen/trainingen gevolgd, zowel bedrijfsbrede als individuele trainingen. In totaal hebben 398 medewerkers (zowel ambtelijk als Wsw) een opleiding of training gevolgd.

Bedrijfsbrede trainingen waren er op het gebied van:

- Participatiewet (50 medewerkers)
- brandbestrijding (13 medewerkers)
- spoedeisende Eerste Hulp (40 medewerkers)
- Dariuz Wegwijzer en Assessment (54 en 41 medewerkers)
- Competensys Loonbalans (21 medewerkers)
- huisbezoek (23 medewerkers)
- schrijven op taalniveaus (13 medewerkers).

Meer specifiek zijn opleidingen gevolgd binnen het eigen vakgebied, zoals entree BBL, heftruck, spuitlicentie, jobcoach, vertrouwenspersoon.

Voor medewerkers die uit dienst gaan wegens pensionering is de cursus 'Pensioen in zicht' verzorgd.

Evaluatie DVR-cyclus

In 2018 is de DVR-cyclus (doelen-, voortgang- en resultaatgesprek), die in 2017 is ingevoerd, geëvalueerd. Uit de evaluatie zijn een aantal verbetervoorstellen gekomen die in 2019 worden doorgevoerd.

Introductieprogramma nieuwe medewerkers

In 2018 heeft Laborijn het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers opgezet. In januari 2019 heeft in dit kader een eerste bijeenkomst plaatsgevonden. Afhankelijk van het aantal nieuwe medewerkers zal 3 of 4 keer per jaar een bijeenkomst plaatsvinden. Ook worden workshops ontwikkeld waaraan alle medewerkers kunnen deelnemen.

Klachtencommissie ongewenst gedrag

Laborijn kent een klachtencommissie voor de behandeling van klachten die betrekking hebben op ongewenst gedrag. Er zijn in het verslagjaar geen klachten ingediend.

Bezwaar- en geschillencommissie

Laborijn kent een bezwaar- en geschillencommissie voor de behandeling van bezwaarschriften en klachten in het kader van de Algemene wet bestuursrecht en voor de behandeling van geschillen tussen Laborijn en medewerker die voortvloeien uit de arbeidsverhouding. In 2018 zijn geen bezwaren of klachten ingediend. Er zijn geen klachten, bezwaren of geschillen op grond van de cao Wsw binnengekomen.

Commissie voor georganiseerd overleg

Deze commissie adviseert het dagelijks bestuur en de directie op het gebied van de rechtspositie van ambtenaren. De commissie is in 2018 tweemaal bijeengekomen. Onderwerpen waren de evaluatie van het functie- en loongebouw, de conversietabel en het sociaal statuut.

Regionale bezwarencommissie personele aangelegenheden

Voor de behandeling van bezwaarschriften van ambtelijke medewerkers in het kader van de Algemene wet bestuursrecht is Laborijn aangesloten bij de Regionale bezwarencommissie personele aangelegenheden. In 2018 zijn geen bezwaarschriften ingediend.

Toetsingscommissie

Overeenkomstig de afspraak die eind 2016/begin 2017 met de commissie voor georganiseerd overleg zijn gemaakt heeft in 2018 een externe toetsingscommissie de waardering van de functies van het ambtelijk personeel getoetst. Dit heeft voor 3 functies geleid tot een andere indeling in een HR21 normfunctie. Voor 1 functie leidde dit ook tot een andere waardering.

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)

Op 1 januari 2020 treedt de Wnra in werking. Alhoewel de ambtelijke medewerkers wel ambtenaar blijven, verandert hun rechtspositie. Zij gaan vallen onder het civiele arbeidsrecht, waarbij het Burgerlijk Wetboek is van toepassing. Voor de implementatie van deze wet moet er veel gebeuren. In 2018 zijn hiervoor de eerste voorbereidingen gestart. Er is een projectgroep geformeerd. Ook wordt nauw samengewerkt met de gemeenten in de regio.

Jubilarissen

Ook in 2018 is weer stilgestaan bij de jubilarissen binnen Laborijn. In totaal waren er 92 jubilarissen: 33 met een 12½-jarig jubileum, 50 met een 25-jarig jubileum en 9 met een 40-jarig jubileum. Een aantal gaf de voorkeur aan viering in kleine kring op de afdeling. 47 jubilarissen hebben deelgenomen aan de jubileumviering op 8 november. Daar werden de medewerkers in het bijzijn van familie en collega's in het zonnetje gezet.

Bedrijfsmaatschappelijk werk

Na het vertrek van de bedrijfsmaatschappelijk werker in oktober 2017 zijn de werkzaamheden rond bedrijfsmaatschappelijk werk belegd bij de HRM adviseurs. De aard van de hulpvragen vragen om specifieke deskundigheid. In de meeste gevallen wordt doorverwezen naar reguliere hulpverlening. Op basis van een evaluatie in 2018 is besloten in 2019 een pilot te starten met extern bedrijfsmaatschappelijk werk. De pilot wordt in 2019 nauwlettend gevolgd en zo nodig vindt bijsturing plaats. In de pilot wordt de dienstverlening op afroep ingezet.

Ziekteverzuim

Laborijn streeft naar duurzame inzetbaarheid van haar medewerkers. Een actief verzuimbeleid hoort daar bij. Laborijn kiest voor een eigen regiemodel waarbij de leidinggevende de regie voert in de aanpak van verzuim.

Ziekteverzuim binnen de Wsw

In 2018 is het ziekteverzuim licht gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar (11,6% in 2018, 11,4% in 2017). Deze trend is ook zichtbaar in de branche.

Een belangrijke oorzaak is gelegen in de forse en lang aanhoudende griepgolf, in het voorjaar van 2018. Maar ook de vergrijzing en bezettingsproblemen zijn van invloed op de stijging van het verzuim. Deze laatste problemen lijken voor 2019 te zijn opgelost. De toegenomen leeftijd blijft aandachtspunt en vraagt om creatieve oplossingen in aanbod van werk en aanpassingen in omstandigheden.

Ziekteverzuim ambtelijk

Het ziekteverzuim ambtelijk vertoont in 2018 een stijging. Een aantal langdurige, veelal niet werk gerelateerde verzuimsituaties, liggen daaraan ten grondslag. De verwachting is dat deze ontwikkeling in 2018 een eenmalige trend is. Aanpassingen in aanpak en begeleiding lijken niet aan de orde.

Ondersteuning leidinggevenden

Begin 2018 hebben alle leidinggevenden een training gevolgd waarin de aandachtspunten binnen de verzuimbegeleiding en de kaders vanuit de AVG zijn toegelicht. Met name de toepassing van de richtlijnen vanuit de AVG hebben in 2018 ingrijpende invloed gehad op de wijze waarop de verzuimbegeleiding wordt uitgevoerd. In 2018 heeft dat zijn beslag gekregen en vinden leidinggevenden hun weg binnen de kaders.

Eenmaal per 4 weken is er een sociaal medisch team waarin leidinggevenden, bedrijfsarts, manager en HRM gelegenheid hebben om casuïstiek in te brengen en advies in te winnen ten aanzien van de verzuimbegeleiding.

Arbodienstverlening

In 2018 is besloten de samenwerking met de huidige Arbodienst te continueren. Er wordt gewerkt aan een goede basis voor samenwerking waarbij recht wordt gedaan aan de belangen van medewerkers en Laborijn. De verschillende doelgroepen worden begeleid door dezelfde arbodienst.

Verzuimgegevens over de periode van 2015 tot en met 2018

Jaar	% ziek Wsw o.b.v. kalenderdagen inclusief gedeeltelijk herstel	% ziek ambtelijk	Benchmark Wsw - % ziek	Meldingsfrequentie Wsw	Meldingsfrequentie ambtelijk	Benchmark Wsw - meldingsfrequentie
2015	10,7	-	12,5*	2,4	-	1,8*
2016	10,2	3,7	12,8*	2,4	0,9	1,9*
2017	11,4	3,6	13,3*	2,2	0,8	1,8*
2018	11,6	5,7	14,0*	2,22	0,8	1,8*

* gegevens rapportage vergelijkend onderzoek, Ziekteverzuim Wsw-sector

Arbeidsomstandigheden:

- risico-inventarisatie en -evaluatie

In de eerste helft van 2018 is er een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) op gebied van arbeidsomstandigheden uitgevoerd. Hierbij is de werksituatie op gebied van veiligheid en gezondheid bij Laborijn in kaart gebracht.

Het onderzoek is uitgevoerd door een extern bureau. Bij het onderzoek zijn vragenlijsten uitgezet, interviews gehouden en op alle locaties van Laborijn rondgangen gehouden. De Ondernemingsraad is voorafgaand en tijdens het onderzoek betrokken geweest.

Er zijn geen ernstige veiligheids- of gezondheidsrisico's geconstateerd.

Het opstellen van een Plan van Aanpak wordt begin 2019 afgerond. Daarin wordt beschreven wat Laborijn gaat doen om de arbeidsomstandigheden te verbeteren daar waar dat aan de orde is.

- voorkomen en beheersen van agressie en ander ongewenst gedrag

Om agressie en ander ongewenst gedrag zoals pesten en intimidatie te voorkomen, is een Gedragscode ontwikkeld. Hierin staat welk gedrag gewenst en welk gedrag ongewenst is. Elke medewerker heeft het boekje met hierin de Gedragscode gekregen.

Er is een protocol Huiselijk geweld opgesteld. Deze is geïntroduceerd in een themabijeenkomst. Verder is er een richtlijn Huisbezoek opgesteld.

In 2018 zijn er in totaal 18 meldingen van agressie en/of ander ongewenst gedrag gedaan. Laborijn vindt een correcte afhandeling van incidenten belangrijk. Het MT volgt dit elk kwartaal met een overzicht.

- **werkplekonderzoeken**

Er zijn 23 individuele werkplekonderzoeken uitgevoerd waarvan 6 bij een gedetacheerde medewerker. Deze onderzoeken en adviezen waren in de meeste gevallen gericht op een gezonde werkhouding.

Daarnaast is er op verzoek van een samenwerkingspartner een veiligheidsrondgang uitgevoerd waarbij adviezen zijn opgesteld om de werkomstandigheden op gebied van veiligheid en gezondheid te optimaliseren.

- **vertrouwenspersonen**

Laborijn heeft 2 interne vertrouwenspersonen en 1 externe vertrouwenspersoon. Twintig medewerkers hebben contact gezocht met een van de vertrouwenspersonen. Bij 1 melding was geen sprake van ongewenst gedrag en is doorverwezen om te helpen met het probleem. De vertrouwenspersoon ondersteunt de melder in het aanpakken/oplossen van het probleem.

- **ongevallen**

In 2018 zijn er in totaal 17 arbeidsongevallen gemeld. Bij 13 van de 17 arbeidsongevallen betrof het een ongeval van een gedetacheerde medewerker. Bij 10 ongevallen heeft het ongeval geleid tot verzuim. Dit betrof in totaal 259 werkdagen.

Er was geen sprake van ernstige ongevallen die bij de Inspectie SZW (voorheen Arbeidsinspectie) gemeld moeten worden.

Vennootschapsbelasting

Overheidsondernemingen, zoals ook Laborijn, zijn per 1 januari 2016 belastingplichtig geworden voor de vennootschapsbelasting. Onder bepaalde voorwaarden kan hiervoor een beroep worden gedaan op volledige vrijstelling. Laborijn is van mening dat zij aan die voorwaarden voldoet en daardoor vrijgesteld is voor de vennootschapsbelasting. In 2016 heeft Laborijn aan de Belastingdienst gevraagd om dit schriftelijk te bevestigen. In 2017 heeft de Belastingdienst aanvullende vragen gesteld ten aanzien van de gehanteerde uitgangspunten. Deze aanvullende vragen zijn door Laborijn beantwoord. In 2018 hebben we de bevestiging ontvangen dat Laborijn volledig vrijgesteld is.

4.5.3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Onder weerstandsvermogen verstaan wij de mate waarin Laborijn (onverwachte) verliezen door niet-structurele financiële tegenvallers kan opvangen, zonder dat de continuïteit van Laborijn direct in gevaar komt of financiële noodmaatregelen noodzakelijk zijn. De omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald door enerzijds de weerstandscapaciteit, anderzijds de risico's (de niet-structurele financiële tegenvallers). Er is geen post onvoorzien opgenomen in de begroting.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Met weerstandscapaciteit bedoelen we de beschikbare financiële middelen om onverwachte en substantiële kosten en/of uitgaven te financieren. Binnen Laborijn wordt het weerstandsvermogen gevormd door de post Algemene reserve.

Algemene reserve na resultaatbestemming (x € 1.000)	
Saldo 1 januari 2018	4.531
- Toevoeging resultaat 2017	107
- Toevoeging aan bestemmingsreserve	-235
Subtotaal algemene reserve voor resultaat bestemming	4.403
- Onttrekking resultaat 2018	-104
- Mutatie bestemmingsreserve verlofuren Montferland	30
- Vorming bestemmingsreserve re-integratie	-141
- Vorming bestemmingsreserve Plan van Aanpak	-2.075
Totaal algemene reserve na resultaatbestemming 31 december 2018	2.113

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt daarmee eveneens € 2,1 miljoen.

Inventarisatie van de risico's

Risico's zijn in dit verband gedefinieerd als onzekere of onverwachte gebeurtenissen die het behalen van de strategische doelstellingen van de organisatie in gevaar brengen. Niet alle risico's zijn in dit verband relevant, zo zijn sommige risico's op een andere wijze afgedekt. Eind 2018 heeft Laborijn de nota weerstandsvermogen opgesteld. Hiertoe is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Per risico is het financieel risico berekend.

	Risico omschrijving	Kans	Financieel gevolg	Risicobuffer in €
1	Risico voor overcapaciteit en transitievergoedingen ambtelijk personeel	25%	€ 1.578.249	€ 394.562
2	Risico voor mismatch ambtelijk personeel	25%	€ 222.500	€ 55.625
3	Verlies van een grote klant van openbaar aanbestede werken	50%	€ 469.600	€ 234.800
4	Verlaging SW-budget gedurende het jaar	50%	€ 523.841	€ 261.921
5	De stijging van de SW-lonen is 2% hoger dan verwacht	25%	€ 268.854	€ 67.214
6	Sleutelfunctionarissen vertrekken en functies kunnen moeilijk worden ingevuld	25%	€ 150.000	€ 37.500
7	Faillissement debiteuren	50%	€ 220.250	€ 110.125
8	Twee van de vijf grote detachingsklanten vallen weg	50%	€ 466.800	€ 233.400
9	Risico's voortvloeiend uit samenwerkingsverbanden	25%	€ 50.000	€ 12.500
10	Leegstand in bedrijfspanden door verlies aan capaciteit wegens detachering of wegvallen huurder	50%	€ 75.000	€ 37.500
11	Marges interne productie activiteiten Laborijn staat onder druk.	50%	€ 45.000	€ 22.500
12	Ziekteverzuim SW loopt op met 5%	25%	€ 340.852	€ 85.213
13	Ziekteverzuim ambtelijk personeel loopt op met 5%	10%	€ 545.374	€ 54.537
14	Beheers- en apparaatskosten vallen hoger uit dan begroot	50%	€ 588.161	€ 294.081
15	Verslechtering productiviteit SW-bestand	50%	€ 45.000	€ 22.500
	TOTAAL	34,4%	€ 5.589.482	€ 1.923.977

Risico's afgedekt via een verzekering

Er zijn verzekeringen afgesloten voor de risico's van brand, bedrijfsschade, transport, werkmaterieel en voertuigen, aansprakelijkheid en rechtsbijstand.

Risico's afgedekt via een voorziening

Deze risico's betreffen onzekere verplichtingen, voortkomend uit activiteiten/transacties in het verleden. Deze verplichtingen zijn onzeker qua omvang en/of tijdstip waarop ze zich

voordoen, maar zijn redelijkerwijs in te schatten. Aan de vorming en hoogte van voorzieningen liggen bedrijfseconomische criteria ten grondslag. Bij de toelichting op de balans zijn de verschillende voorzieningen benoemd en wordt bij elke post een nadere toelichting op de ontwikkeling daarvan gegeven, waaronder een overzicht van de onttrekkingen en de toevoegingen.

Benodigd weerstandsvermogen

Om tot een onderbouwing van het benodigde weerstandsvermogen te komen wordt de volgende werkwijze gehanteerd:

1. Identificeren risico's
2. Beoordelen en prioriteren risico's
3. Analyse van de risico's
4. Bepalen weerstandvermogen

Op basis van de hiervoor genoemde methode is berekend dat het weerstandsvermogen € 1,9 miljoen moet zijn. Per ultimo 2018 is de omvang van de post algemene reserve (na resultaatbestemming 2018) € 2,1 miljoen. Hiermee voldoet het weerstandvermogen op de peildatum aan de gestelde norm. In 2018 een herberekening van het gewenste weerstandsvermogen gemaakt. Ultimo 2018 is het weerstandsvermogen voldoende om de geïdentificeerde risico's af te dekken.

Bestemmingsreserve

Er zijn 5 bestemmingsreserves gevormd:

1. Bestemmingsreserve vakantiegeld en vakantiedagen
2. Bestemmingsreserve transformatiekosten
3. Bestemmingsreserve nog te besteden Rijkssubsidiegelden
4. Bestemmingsreserve Plan van Aanpak organisatieontwikkeling (nog te vormen)
5. Bestemmingsreserve re-integratiegelden (nog te vormen)

Kengetallen

Gelet op artikel 11, tweede lid onderdeel d van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, dienen in de Jaarstukken de volgende kengetallen te worden opgenomen:

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Het solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een Gemeenschappelijke Regeling heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte voor Laborijn bedraagt -0,58% (2018).

Kengetallen cf. art. 11 lid 2d BBV	2017	begroot	2018
Netto schuldquote	-6,96%	-7,90%	-6,38%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	-6,96%	-7,90%	-6,38%
Solvabiliteitsratio	42,06%	35,89%	40,13%
Structurele exploitatieruimte	0,41%	1,56%	-0,58%

Claims van derden, faillissement verbonden partijen en/of derde partijen

Er zijn er geen claims bekend die niet in de cijfers zijn verwerkt. Er zijn evenmin redenen of aanwijzingen dat de verbonden partijen financiële problemen kennen of zelfs failliet (dreigen te) gaan.

4.5.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Voor het groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen en bijbehorende installaties is een voorziening getroffen. De voorziening is bedoeld voor het gelijkmatig spreiden van de onderhoudskosten over een langere periode. Voor het onderhoud aan de bedrijfsgebouwen en de terreininrichtingen is een meerjarig onderhoudsprogramma opgesteld waarin alleen het noodzakelijk achterstallig onderhoud is verwerkt in verband met de aanpassing van de huisvesting in de toekomst. Dit programma, dat jaarlijks wordt geactualiseerd, vormt tevens de basis voor de voorziening groot onderhoud. De verschillende posten zijn gebaseerd op offertes, ervaringscijfers en een zo goed mogelijke inschatting. Het onderhoudsplan is opgesteld op basis van de vooronderstelling dat Laborijn blijft gehuisvest op de huidige locatie aan de Terborgseweg 106/110 in Doetinchem.

4.5.5 Financiering

In 2018 zijn geen belangrijke wijzigingen in de financiering opgetreden. De investeringen konden uit de aanwezige middelen worden gefinancierd. Op de langlopende lening werden de overeengekomen reguliere aflossingen gedaan. Er zijn geen langlopende borgstellingen of andere garanties verstrekt.

Ook in het jaar 2018 voldeden we zowel aan de wettelijke eisen voor wat betreft de kasgeldlimiet voor vlottende schulden als de renterisiconorm voor langlopende schulden. Hieronder volgt een berekening van de kasgeldlimiet en renterisiconorm.

Kasgeldlimiet (x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Omvang begroting 1 januari 2018	72.533	72.533	72.533	72.533
1. Toegestaan kasgeldlimiet				
- in %	8,2	8,2	8,2	8,2
- in €	5.948	5.948	5.948	5.948
2. Omvang vlottende korte schuld				
- opgenomen gelden <1 jaar	-	-	-	-
- schuld in rekening-courant	-	-	-	-
- gestorte gelden door derden <1 jaar	-	-	-	-
- overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	-	-	-	-
Totaal vlottende korte schuld	-	-	-	-
3. Vlottende schulden				
- contante gelden in kas	1	1	1	1
- tegoeden in rekening-courant	708	2.890	3.398	5.763
- overige uitstaande gelden	19	19	19	19
Totaal vlottende middelen	728	2.910	3.418	5.783
4. Totaal netto vlottende schuld (2-3)	-728	-2.910	-3.418	-5.783
Totaal kasgeldlimiet (1)	5.948	5.948	5.948	5.948
Ruimte (1+4)	6.676	8.858	9.366	11.731

Renterisiconorm en renterisico op vaste schuld 2018 x € 1.000)	werkelijk	begroot
Renterisico op vaste schuld		
1a Renteherziening op vaste schuld o/g	-	-
1b Renteherziening op vaste schuld u/g	-	-
2 Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	-	-
3a Nieuw aangetrokken vaste schuld	-	-
3b Nieuw verstrekte leningen	-	-
4 Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	-	-
5 Betaalde aflossingen	168	168
6 Herfinanciering (laagste stand 4 en 5)	-	-
7 Renterisico op vaste schuld (2+6)	-	-
Renterisiconorm		
8 Bedrag begroting	72.533	72.533
9 Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%
10 Berekende renterisiconorm (8x9)	14.507	14.507
11 Toegestaan minimumbedrag	2.500	2.500
Toets renterisiconorm		
12 Te hanteren renterisiconorm (hoogste van 10 en 11)	14.507	14.507
13 Renterisico op vaste schuld (7)	-	-
14 Ruimte (12-13)	14.507	14.507

Uit de tabel is af te leiden dat Laborijn onder de renterisiconorm blijft.

De rentelasten in 2018 zijn € 33.000.

Het renteresultaat 2018 is € 36.000 positief.

Er wordt geen rente toegerekend aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden.

Er is in 2018 geen sprake geweest van een financieringsbehoefte.

4.5.6 Verbonden partijen

Om de kansen op regulier werk voor onze medewerkers te vergroten, nemen we deel in of richten we private bedrijven op. Vanuit het oogpunt van risicoafdekking en aansturing zijn de belangen in joint ventures, gericht op het samen met een marktpartij in de markt zetten van activiteiten, ondergebracht in Mabeon 'De Achterhoek' Holding B.V.

Per 31 december 2018 is Laborijn zowel bestuurlijk als financieel betrokken bij de volgende derde partijen:

Mabeon 'De Achterhoek' Holding B.V.

Algemene gegevens

Oprichtingsdatum: 4 december 2007

Inschrijvingsnummer handelsregister Kamer van Koophandel: 09176672

Plaats van vestiging: Doetinchem, 7005 BC Terborgseweg 106

Doel

Het oprichten van, het deelnemen in, het beheren en adviseren van bedrijven en ondernemingen met als doel het verwezenlijken van de doelen van Laborijn met betrekking tot het verkleinen van de afstand van medewerkers tot de reguliere arbeidsmarkt.

Per 31 december 2018 neemt Mabeon 'De Achterhoek' Holding B.V. deel in de volgende vennootschappen:

een belang van 34% in het re-integratiebedrijf BW Oost B.V.;

een belang van 20% in het - machinale - groenbedrijf De Groenmakers B.V.;

een belang van 100% in het re-integratiebedrijf Vakwerk.nu B.V..

Bestuurlijke betrokkenheid

Laborijn is 100% aandeelhouder van deze holding en heeft daarmee de volledige bestuurlijke bevoegdheid.

Financiële betrokkenheid

Laborijn is voor 100% aandeelhouder van de vennootschap. Het aandeel bestaat uit 8.990 gewone aandelen en 10 prioriteitsaandelen, elk met een nominale waarde van € 10. Alle aandelen luiden op naam.

Resultaat en vermogen

Volgens de definitieve jaarrekening heeft Mabeon 'De Achterhoek' Holding B.V. over het boekjaar 2017 een resultaat gerealiseerd van € 11.979 negatief. Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2017, inclusief het resultaat over dat boekjaar, € 109.382 (31 december 2016: € 121.361).

5. Jaarrekening

5.1 Balans per 31 december

(Bedragen x € 1.000)

Activa	Ultimo 2018	Ultimo 2017
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>	2.716	2.736
- Investerings met een economisch nut	2.716	2.736
<i>Financiële vaste activa</i>	841	755
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	19	19
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd >1 jaar	822	736
Totaal vaste activa	3.557	3.491
Vlottende activa		
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar</i>	11.746	12.251
- Vorderingen op openbare lichamen	1.869	6.527
- Rekening-courantverhouding met het Rijk	4.826	495
- Overige vorderingen	5.051	5.229
<i>Liquide middelen</i>	818	514
- Kassaldi	-	1
- Banksaldi	818	513
<i>Overlopende activa</i>	34	208
- Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	34	208
Totaal vlottende activa	12.598	12.973
Totaal generaal	16.155	16.464

(Bedragen x € 1.000)

Passiva	Ultimo 2018	Ultimo 2017
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	6.619	6.925
- Algemene Reserve	4.403	4.531
- Bestemmingsreserve	2.320	2.287
- Gerealiseerd resultaat	-104	107
<i>Voorzieningen</i>	1.060	1.053
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	300	300
- Egalisatievoorzieningen	760	753
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar</i>	768	936
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	768	936
Totaal vaste passiva	8.447	8.914
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden, met een rentetypische looptijd < 1 jaar</i>	7.266	7.447
- Overige schulden	7.266	7.447
<i>Overlopende passiva</i>	442	103
- Overige vooruitontvangen bedragen ten bate van volgende jaren	77	103
- Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van overige Ned. Overheidslichamen	365	-
Totaal vlottende passiva	7.708	7.550
Totaal generaal	16.155	16.464

Er zijn aan natuurlijke en rechtspersonen geen borgstellingen of garantstellingen verstrekt.

5.2 Overzicht van baten en lasten

(Bedragen x € 1.000)

Overzicht van baten en lasten	Begroting 2018		Rekening 2018	Afwijking v/n
	Voor wijziging	Na wijziging		
<u>Inkomen & Maatschappelijke Participatie</u>				
Baten	34.167	34.193	34.033	-160
Lasten	34.167	34.304	34.134	170
Saldo baten en lasten	-	-111	-101	10
<u>Mutaties reserves</u>				
Toevoeging aan reserves	-	-	-	-
Onttrekking aan reserves	-	-	-	-
Saldo mutaties reserve	-	-	-	-
Resultaat	-	-111	-101	10
<u>Ontwikkelen naar Werk</u>				
Baten	6.842	10.472	10.256	-216
Lasten	6.957	10.883	10.551	332
Saldo baten en lasten	-115	-411	-295	116
<u>Mutaties reserves</u>				
Toevoeging aan reserves	-	-	20	20
Onttrekking aan reserves	-	-	-	-
Saldo mutaties reserve	-	-	20	20
Resultaat	-115	-411	-315	96
<u>Werkgeversdienstverlening & Detachering</u>				
Baten	29.780	29.260	29.355	95
Lasten	25.414	24.665	24.628	37
Saldo baten en lasten	4.366	4.595	4.727	132
<u>Mutaties reserves</u>				
Toevoeging aan reserves	-	-	60	60
Onttrekking aan reserves	-	-	-	-
Saldo mutaties reserve	-	-	60	60
Resultaat	4.366	4.595	4.667	72
<u>Algemene Overhead</u>				
Baten	1.744	1.645	1.645	-
Lasten	5.995	6.438	6.281	157
Saldo baten en lasten	-4.251	-4.793	-4.636	157
<u>Mutaties reserves</u>				
Toevoeging aan reserves	-	79	-	-79
Onttrekking aan reserves	-	707	281	-426
Saldo mutaties reserve	-	786	281	-505
Resultaat	-4.251	-4.165	-4.355	-190
<u>Totaal</u>				
Baten	72.533	75.570	75.289	-281
Lasten	72.533	76.290	75.594	696
Saldo baten en lasten	-	-720	-305	415
<u>Mutaties reserves</u>				
Toevoegingen aan reserves	-	79	80	1
Onttrekkingen aan reserves	-	707	281	-426
Saldo mutaties reserves	-	-628	-201	427
Gerealiseerde resultaat	-	-92	-104	-12

De mutatie in de reserve betreft	-80 Toevoeging bestemmingsreserve vakantiegeld overname Presikhaaf
	281 Onttrekking bestemmingsreserve transformatiekosten
	<u>201</u>
Het gerealiseerde resultaat bestaat uit	-215 Resultaat 2018, te onttrekken aan reserve in 2019
	-30 Verlofuren overdracht BW Montferland (30K), te onttrekken aan reserve 2019
	141 Reintegratiekosten 2018 (141K), te bestemmen 2019
	<u>-104</u>

5.2.1 Incidentele baten en lasten

Hieronder wordt het overzicht van incidentele baten en lasten weergegeven. Tot de incidentele baten en lasten worden de baten en lasten gerekend die zich gedurende maximaal 3 jaar voordoen.

Specificatie Incidentele baten en lasten	Baten	Lasten	Programma*)
Overname vakantiegeld Presikhaaf	79.789		2 en 3
Vrijval voorziening debiteuren	35.368		4
Huur pand UWV 2017	14.915		4
Schadevergoeding ongeval	9.700		4
Afboeking inhuur	7.000		4
Diversen	5.886		4
Transformatiekosten		281.428	4
Voorziening groot onderhoud		43.671	4
Verlofuren overdracht BW Montferland		29.491	2 en 3
Goodwill Groenmakers 2013-2016		30.000	4
Loonkostensubsidie BW 2017		17.681	3
Diversen		4.819	4
Totaal	152.658	407.090	
Saldo	-254.432		

*)

1. Inkomen en Maatschappelijke Participatie
2. Ontwikkeling naar Werk
3. Werkgeversdienstverlening en Detachering
4. Algemene Overhead

Incidentele baten

In 2018 zijn medewerkers van Presikhaaf bedrijven in dienst gekomen bij Laborijn. Op het moment dat de medewerkers bij Laborijn in dienst zijn gekomen hadden zij vakantiegeld opgebouwd bij Presikhaaf bedrijven. Dit bedrag (€ 79.789) heeft Presikhaaf bedrijven naar Laborijn overgemaakt.

De voorziening debiteuren per 31 december 2018 kon naar beneden bijgesteld worden met € 35.368 omdat de debiteurenpost minder oude vorderingen bevat dan per 31 december 2017. De reservering van te betalen huur aan het UWV over bleek te hoog ingeschat. Dit resulteert in een incidentele baten van € 14.915.

In 2018 is een schadevergoeding ontvangen dat zijn oorsprong heeft in 2015. In 2015 is een medewerker betrokken geraakt bij een ongeval. Laborijn heeft de schade kunnen claimen bij de verzekeraar. Hier is € 9.700 van ontvangen.

De post nog te betalen inhuur was per 31 december 2017 te laag ingeschat. Hierdoor is € 7.000 als incidentele baten verantwoord in boekjaar 2018.

Incidentele lasten

De bestemmingsreserve transformatiekosten had per 31 december 2017 een saldo van € 281.428. De transformatiekosten zijn in 2018 besteed en derhalve als incidentele lasten verantwoord.

De voorziening groot onderhoud is gedoteerd met € 43.671 op basis van een actualisatie van het onderhoudsplan.

In 2018 zijn verlofuren uitbetaald aan gemeente Montferland, van de medewerkers die zijn overgenomen in begeleid werken (€ 29.491).

In 2018 is de vordering op De Groenmakers B.V. bijgesteld met de nog te ontvangen goodwill. Hierdoor € 30.000 als incidentele last verantwoord.

De post te betalen loonkostensubsidies begeleid werken was per 31 december 2017 te laag ingeschat. In 2018 is nog € 17.681 extra uitbetaald ten opzichte van de reservering per 31 december 2017.

5.2.2 Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening

Het nadelig resultaat in 2018 € 103.767. Daarnaast moeten nog twee mutaties in de bestemmingsreserves worden verwerkt. Dit is echter niet toegestaan in 2018 zonder instemming van het bestuur. Het betreft de verlofuren voor de Wsw'ers die zijn overgekomen van Montferland van € 29.491 (positief) en € 140.775 (negatief) wat betreft de re-integratiegelden die nog te besteden zijn. Na bestemming is het resultaat 2018 € 215.051 negatief.

Het dagelijks bestuur stelt voor de jaarrekening zoals opgenomen in hoofdstuk 5 overeenkomstig vast te stellen en het nadelig resultaat van € 103.767 als volgt te bestemmen:

- € 29.491 te onttrekken aan de bestemmingsreserve vakantiegelden/vakantiedagen voor de overdracht van de verlofuren van Wsw'ers aan Montferland.
- € 140.775 toe te voegen aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve re-integratiegelden.
- € 215.051 te onttrekken aan de Algemene reserve voor het negatief resultaat 2018 na bestemming.

Daarnaast wordt de bestemmingsreserve plan van aanpak organisatieontwikkeling gevormd voor € 2.074.000. Deze bestemmingsreserve wordt gevormd uit de algemene reserve.

De begrote onttrekking van € 425.000 aan de bestemmingsreserve rijkssubsidiegelden wordt niet in 2018 doorgevoerd omdat de rijksbijdrage achteraf voldoende is gebleken om de Sw-salarislasten te dekken. Deze € 425.000 zal in het boekjaar 2019 worden onttrokken aan de bestemmingsreserve rijkssubsidiegelden. De rijksbijdrage is in 2019 naar verwachting onvoldoende om de Sw-salarislasten te dekken.

5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Onderstaande grondslagen, waarop de waardering van de activa en passiva en de resultaatbepaling is gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening voldoet aan het Besluit begroting en verantwoording 2018 (BBV).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

- **Materiële vaste activa**

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. In het verslagjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden. Op de grond wordt niet afgeschreven. Voor het overige vindt de afschrijving plaats op basis van een vast percentage van de aanschafprijs. De afschrijvingstermijnen kunnen per categorie verschillen afhankelijk van de levensduur. De maximum termijnen in jaren luiden als volgt:

Gebouwen	40
Voorzieningen/overig	15
Installaties	15
Inventarissen	10
Machines	7-10
Vervoermiddelen	5-7
Automatiseringsapparatuur	3

- **Financiële vaste activa**

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (nominale waarde) of indien van toepassing lagere marktwaarde.

- **Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar en overlopende activa**

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Er is een voorziening voor dubieuze debiteuren getroffen. Deze voorziening wordt statisch bepaald en is in mindering gebracht op de post Handelsdebiteuren.

- **Liquide middelen**

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen en omvatten bank- en kassaldi.

- **Algemene Reserve**

De algemene reserve dient als buffer om eventuele toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.

- **Bestemmingsreserve**

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het algemeen bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserves ultimo het jaar dient onderbouwd te zijn met bestuursbesluiten van het algemeen bestuur.

- **Gerealiseerd resultaat**

Het gerealiseerd resultaat is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves.

- **Voorzieningen voor verplichtingen verliezen en risico's**

De overige voorzieningen zijn opgevoerd tegen de nominale waarde. In de paragraaf Toelichting op de balans zijn deze posten uitvoerig toegelicht.

- **Egalisatievoorziening**

Deze voorziening heeft betrekking op het planmatig onderhoud en dient ter afdekking van grote fluctuaties in de onderhoudskosten van de bedrijfspanden. De jaarlijkse dotatie ten laste van het overzicht van baten en lasten is gebaseerd op de meerjarenraming van het planmatig onderhoud.

- **Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan 1 jaar**

De leningen met een looptijd langer dan een jaar worden hieronder tegen de nominale waarde opgenomen, verminderd met de reeds gedane aflossingen. De bedragen die binnen een jaar vervallen worden onder de kortlopende schulden verantwoord.

- **Netto vlottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar en overlopende passiva**

De hier verantwoorde schulden hebben een looptijd korter dan een jaar. Deze schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

5.4 Toelichting op de balans

5.4.1 Activa

Materiële vaste activa		2018	
<i>Investerings met een economisch nut</i>			
Boekw aarde op 1 januari			2.735
- Bij: investeringen			113
- Af: desinvesteringen			
- Af: afschrijvingen			-135
- Mutatie investeringen onderhanden/overige			3
Boekw aarde op 31 december			2.716
Investeringen	Begroot	Geïnvesteerd	
Gebouwen	175	33	
Installaties	10	16	
Inventaris	35	40	
Voorziening	10	24	
	230	113	

In bijlage 1 is de verloopstaat materiële vaste activa opgenomen.

Financiële vaste activa		31-12-2018	31-12-2017
<i>Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen</i>			
- Mabeon "De Achterhoek" Holding BV		19	19
Boekw aarde op 31 december		19	19
<i>Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar</i>			
- Verstrekte hypothecaire leningen aan ambtelijk personeel		657	725
- Waarborgsommen		-	11
- Overige leningen		165	-
Boekw aarde op 31 december		822	736

Het verloop van de post hypothecaire leningen aan ambtelijk personeel is als volgt:

Boekw aarde op 1 januari 2018	725
- Af: ontvangen aflossingen	-68
Boekw aarde op 31 december 2018	657

De wet FIDO is in 2008 zodanig aangepast dat het verstrekken van nieuwe hypothecaire leningen aan werknemers met ingang van 1 januari 2009 niet langer is toegestaan. Per balansdatum hebben 7 (ex) medewerkers (2017: 8) één of meerdere hypothecaire geldlening(en) met een gemiddelde waarde van € 93.903 per persoon (2017: € 90.673). Laborijn heeft als zekerheid voor de verstrekte leningen het recht van eerste hypotheek op het onroerend goed waarvoor de leningen zijn verstrekt. De leningen zijn verstrekt binnen de criteria van NHG.

De post overige leningen bestaat uit een tweetal langlopende vorderingen op de Groenmakers B.V. en Vakwerk.nu B.V.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		31-12-2018	31-12-2017
<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>			
- Gemeente Aalten		189	900
- Gemeente Doetinchem		151	2.586
- Gemeente Oude IJsselstreek		310	1.109
- Gemeente Montferland		212	465
- Gemeente Bronckhorst		68	33
- UWV		688	
- Overige openbare lichamen		251	1.434
		1.869	6.527

De vorderingen op de gemeenten Aalten, Doetinchem en Oude IJsselstreek bestaan met name uit de afrekening Rijksbudgetten en het BTW-compensatiefonds.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar (vervolg)	31-12-2018	31-12-2017
Rekening-courantverhouding met het Rijk	4.826	495

In het kader van de "wet financiering decentrale overheden (FIDO)" zijn lagere overheidsorganen sinds december 2013 verplicht overtollige liquide middelen bij het Rijk te deponeren (Schatkistbankieren).

<i>Overige vorderingen</i>		
- Handelsvorderingen	1.894	1.983
- Cliëntvorderingen	3.052	3.147
- Afrekening Wiw	-	15
- PC-prive project/fietsplan	99	84
- Overig	6	-
	<u>5.051</u>	<u>5.229</u>
Handelsvorderingen (bruto)	1.904	
Af: voorziening voor dubieuze debiteuren	<u>-10</u>	
	1.894	
Cliëntvorderingen (bruto)	7.199	
Af: voorziening voor dubieuze debiteuren	<u>-4.147</u>	
	3.052	

Cliëntvorderingen bestaan enerzijds uit vorderingen die ontstaan zijn doordat er ten onrechte bijstand is verstrekt die w ord teruggevorderd en anderzijds uit verstrekte leningen, met name aan zelfstandigen in het kader van de Bbz.

Bij de ontvangen aflossing lening Bbz moet 75% afgedragen worden aan het Rijk.

De overige 25% en de terugontvangsten van teveel verstrekte bijstand, moeten w orden afgedragen aan de gemeenten.

Het totale bedrag van € 3 mln is daarom ook terug te vinden onder de vlottende schulden.

Liquide middelen	31-12-2018	31-12-2017
Kassaldi	-	1
Banksaldi	818	513
	<u>818</u>	<u>514</u>

Overlopende activa	31-12-2018	31-12-2017
- Nog te factureren opbrengsten	-	89
- Nog te verrekenen cliënten	32	89
- Overig	2	30
	<u>34</u>	<u>208</u>

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	544			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.219	1.407	909	1.208
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	-	-	-	-
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	675	863	365	664
(1)	Berekening drempelbedrag	Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	72.533			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	72.533			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*	Drempelbedrag	544			
(2)	Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	109.731	128.076	83.648	111.181
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.219	1.407	909	1.208

In 2018 is de drempel van schatkistbankieren overschreden. Begin 2019 hebben wij automatisch afromen naar en aanvullen vanuit de schatkist afgesloten bij de BNG. Hiermee zal de drempel schatkistbankieren niet meer overschreden worden.

5.4.2 Passiva

Eigen vermogen	2018
<i>Algemene reserve</i>	
Saldo op 1 januari	4.531
- Bij: bestemming resultaat vorig boekjaar	107
- Af: naar bestemmingsreserve	-235
Saldo op 31 december	4.403

Overeenkomstig het besluit van het Algemeen Bestuur d.d. 6 juli 2018 is het resultaat over 2017 toegevoegd aan de Algemene Reserve.

<i>Bestemmingsreserve</i>	
Saldo op 1 januari	2.287
- Bij: Toevoeging	314
- Af: onttrekking	-281
Saldo op 31 december	2.320

Omschrijving reserve 2018	d.d. besluit	Bestemmingsreserve			Totaal
		Vakantiegelden vakantiedagen	Transformatie- kosten	Rijkssubsidie- gelden	
Saldo 1 januari 2018		1.581	281	425	2.287
- Onttrekking transformatiekosten	7-dec-18	-	-281	-	-281
- Verlofuren SW Aalten	6-apr-18	235	-	-	235
- Toevoeging verlofuren/vakantiegeld SW Presikhaaf	7-dec-18	79	-	-	79
Saldo 31 december 2018		1.895	-	425	2.320

Vakantiegelden/vakantiedagen

Deze reserve is gevormd om aan toekomstige verplichtingen uit hoofde van rechten op vakantiegelden en -dagen te kunnen voldoen.

Rijkssubsidiegelden

Deze reserve is gevormd om mogelijke toekomstige tekorten op de SW-subsidie op te kunnen vangen.

Resultaat na bestemming

Saldo op 1 januari	107
- Af: bestemming resultaat vorig boekjaar	-107
- Bij: resultaat lopend boekjaar	-104
Saldo op 31 december	-104

Het Algemeen Bestuur dient de bestemming van het resultaat van het lopend boekjaar nog vast te stellen.

Voorzieningen	2018
<i>Voorzieningen voor verplichtingen verliezen en risico's</i>	
<u>Voorziening milieukosten</u>	
Saldo op 1 januari	300
- Bij: toevoeging ten laste van het resultaat	-
- Af: onttrekkingen	-
Saldo op 31 december	300

Het betreft hier een voorziening voor de verwijdering van een grondwaterverontreiniging onder "oud" terrein aan de Terborgseweg en een soortgelijke, maar minder omvangrijke verontreiniging onder het in 2002 aangekochte terrein, eveneens aan de Terborgseweg. Deze voorziening is nog steeds actueel. Er wordt nog steeds onderzocht hoe de toekomstige huisvesting van Laborijn vorm gaat krijgen. In het geval van ver(nieuw)bouw is deze voorziening nodig voor het toekomstbestendig maken van de locatie. In het geval van verhuizing is deze post relevant voor het verkoopgereed maken van het object.

Egalisatievoorzieningen

Voorziening groot onderhoud

Saldo op 1 januari	753
- Bij: toevoeging op basis van de begroting	-
- Af: onttrekking kosten	-37
- Af: vrijval op basis van actualisatie	-
- Bij: toevoeging op basis van actualisatie	44
Saldo op 31 december	760

Dit betreft een voorziening voor het egaliseren van de kosten voor toekomstig groot onderhoud. Het meerjarig onderhoudsplan voor de bedrijfsgebouwen is, evenals voorgaande jaren, de basis voor de vaststelling van de benodigde voorziening per 31 december 2018. De verschillende posten zijn gebaseerd op ontvangen offertes of op basis van een zo goed mogelijke inschatting ("best guess"). Er worden nog steeds meerdere huisvestingsalternatieven onderzocht. Het onderhoudsplan is opgesteld op basis van een inschatting van de noodzakelijke (achterstallige) onderhoudskosten en de veronderstelling dat de organisatie op de huidige locatie blijft gehuisvest.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar	2018
<i>Binnenlandse banken en overige financiële instellingen</i>	
Saldo op 1 januari	936
- Af: aflossingen	-168
Saldo op 31 december	768

De totale rentelasten in 2018 over deze leningen was € 32.998 (2017: € 41.748).

Netto vlottende schulden, met een rentetypische looptijd < 1 jaar	31-12-2018	31-12-2017
<i>Overige schulden</i>		
- Crediteuren	1.460	833
- Nog te betalen belastingen en sociale lasten	2.243	2.372
- Nog te betalen re-integratie	-	68
- Schulden cliënten (terugbetalingsverplichting Rijk)	1.066	1.197
- Schulden cliënten (terugbetalingsverplichting gemeenten)	1.986	1.950
- Nog te betalen kosten	313	661
- Betalingen onderweg	176	177
- Afwikkeling sectorplan	22	189
	7.266	7.447

Overlopende passiva	31-12-2018	31-12-2017
- Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotten met een specifieke bestedingsdoel van overige Nederlandse overheidslichamen	365	-
- Nog te betalen rente	25	30
- Overige nog te betalen kosten	52	73
	442	103

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Uit hoofde van afgesloten langlopende contracten is Laborijn op jaarbasis ongeveer € 589.000 verschuldigd. Hieronder vallen o.a. het contract met de Arbodienst, de afgesloten verzekeringen, de leasecontracten, huurverplichtingen enz. De looptijd van de contracten varieert van 1 tot 5 jaar.

5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

5.5.1 Programma Inkomen & Maatschappelijke participatie

Programma Inkomen & Maatschappelijke Participatie	Begroting 2018		Rekening 2018	Afwijking
	Voor wijziging	Na wijziging		
Baten				
Bijdrage BUIG- budget	31.261	30.819	30.665	-154
Bijdrage Bbz gevestigden	77	-20	103	123
Bijdrage Bijzondere Bijstand	648	415	308	-107
Bijdrage Individuele Inkomensloeslag	-	310	288	-22
Bijdrage gemeenten Overhead	2.181	2.669	2.669	-
Totaal	34.167	34.193	34.033	-160
Lasten				
Bijstand	31.261	30.819	30.665	154
Bbz gevestigden	77	-20	103	-123
Bijzondere Bijstand	648	415	308	107
Individuele Inkomensloeslag	-	310	288	22
Algemene overhead	2.181	2.780	2.770	10
Totaal	34.167	34.304	34.134	170
Gerealiseerde totaal saldo	-	-111	-101	10
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Gerealiseerde resultaat	-	-111	-101	10

Bij het Programma Inkomen & Maatschappelijke participatie zijn de gerealiseerde lasten circa € 170.000 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door lagere lasten voor bijstand, bijzondere bijstand, de individuele inkomensloeslag en algemene overhead dan begroot. Enkel de lasten van Bbz gevestigde ondernemers is € 123.000 hoger dan begroot. De gerealiseerde baten zijn in totaal ruim € 160.000 lager dan begroot. Dit komt door een lagere bijdrage van de gemeente voor de kosten bijstand, bijzondere bijstand en de individuele inkomensloeslag. Per saldo resteert een gerealiseerd resultaat van € 101.000 negatief.

De conclusie is dat de baten en lasten binnen het Programma Inkomen & Maatschappelijke participatie rechtmatig zijn.

5.5.2 Programma Ontwikkelen naar Werk

Programma Ontwikkelen naar Werk	Begroting 2018		Rekening 2018	Afwijking
	Voor wijziging	Na wijziging		
Baten				
Opbrengsten SW	222	421	433	12
Bijdrage re-integratiebudget	2.077	2.808	2.808	-
Bijdrage SW-budget	3.994	6.656	6.428	-228
Bijdrage gemeenten Overhead	549	587	587	-
Totaal	6.842	10.472	10.256	-216
Lasten				
Re-integratie	2.077	2.912	2.826	86
SW	4.331	7.589	7.243	346
Algemene overhead	549	382	482	-100
Totaal	6.957	10.883	10.551	332
Gerealiseerde totaal saldo	-115	-411	-295	116
Toevoegingen aan reserves	-	-	20	20
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Gerealiseerde resultaat	-115	-411	-315	96

De gerealiseerde lasten van het Programma Ontwikkelen naar Werk zijn circa € 332.000 lager dan begroot. Dit komt met name dat de lasten SW voor dit programma lager zijn uitgevallen dan begroot. De lasten voor re-integratie zijn op dit programma hoger uitgevallen dan begroot.

De baten op dit programma zijn lager uitgevallen dan begroot. Dit komt omdat de bijdrage van de gemeente voor het Wsw-budget lager is dan begroot. Een groter deel van de SW baten en lasten worden toegerekend aan het programma Werkgeversdienstverlening & Detachering. Per saldo resteert een gerealiseerd resultaat van € 315.000 negatief.

De conclusie is dat de baten en lasten binnen het Programma Ontwikkelen naar werk rechtmatig zijn.

5.5.3 Programma Werkgeversdienstverlening & Detachering

Programma Werkgeversdienstverlening & Detachering	Begroting 2018		Rekening 2018	Afwijking
	Voor wijziging	Na wijziging		
Baten				
Opbrengsten SW	6.805	6.191	6.124	-67
Bijdrage Buig-budget	310	1.126	987	-139
Bijdrage re-integratiebudget	1.151	414	414	-
Bijdrage SW-budget	19.536	19.536	19.837	301
Bijdrage gemeenten Overhead	1.978	1.993	1.993	-
Totaal	29.780	29.260	29.355	95
Lasten				
Re-integratie	1.461	1.436	1.242	194
SW	21.975	21.409	21.580	-171
Algemene overhead	1.978	1.820	1.806	14
Totaal	25.414	24.665	24.628	37
Gerealiseerde totaal saldo	4.366	4.595	4.727	132
Toevoegingen aan reserves	-	-	60	60
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Gerealiseerde resultaat	4.366	4.595	4.667	72

De werkelijke lasten van het Programma Werkgeversdienstverlening & Detachering zijn circa € 37.000 lager dan de begrote lasten. Enerzijds is er € 194.000 minder uitgegeven aan re-integratielasten en € 14.000 minder aan algemene overhead, anderzijds zijn de kosten van de SW € 171.000 hoger dan begroot.

Tegenover deze hogere werkelijke lasten van € 37.000 staan hogere werkelijke baten van in totaal € 95.000.

De conclusie is dat de baten en lasten binnen het Programma Werkgeversdienstverlening & Detachering rechtmatig zijn.

5.5.4 Programma Algemene Overhead

Programma Algemene Overhead	Begroting 2018		Rekening 2018	Afwijking
	Voor wijziging	Na wijziging		
Baten				
Bijdrage gemeenten Overhead	1.744	1.645	1.645	-
Totaal	1.744	1.645	1.645	-
Lasten				
Algemene Overhead	5.995	6.438	6.281	157
Totaal	5.995	6.438	6.281	157
Gerealiseerde totaal saldo	-4.251	-4.793	-4.636	157
Toevoegingen aan reserves	-	79	-	-79
Onttrekkingen aan reserves	-	707	281	-426
Gerealiseerde resultaat	-4.251	-4.165	-4.355	-190

De lasten op het programma Algemene Overhead zijn circa € 157.000 lager dan begroot. Dit komt omdat de loonkosten, huisvestingskosten, algemene kosten en automatiseringskosten per saldo 210.000 lager zijn dan begroot en de incidentele baten/lasten € 53.000 hoger dan begroot. De baten zijn in werkelijkheid gelijk aan begroot.

De conclusie is dat de baten en lasten binnen het Programma Algemene Overhead rechtmatig zijn.

5.6 WNT-verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Laborijn van toepassing zijnde algemene regelgeving van bezoldigingsmaxima. Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor Laborijn is € 189.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief. Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam	Functie	Van	T/m
de heer F.H.T. Langeveld	voorzitter AB/DB	1-1-2018	6-7-2018
de heer F.H.T. Langeveld	lid AB	6-7-2018	31-12-2018
de heer P. van de Wardt	lid AB/DB	1-1-2018	31-12-2018
de heer J. Wikkerink	lid AB/DB	6-7-2018	31-12-2018
de heer L.G. Kuster	lid AB	1-1-2018	31-12-2018
de heer M. Som	lid AB/DB	6-7-2018	31-12-2018
mevrouw I.T.J.M. Wolsing	lid AB	1-1-2018	6-7-2018
mevrouw M.A. Sluiter	lid AB	1-1-2018	6-7-2018
de heer W. Sinderdink	lid AB	6-7-2018	31-12-2018
de heer J. Huizinga	voorzitter AB/DB	6-7-2018	31-12-2018
de heer H. Wiltink	lid AB	1-1-2018	6-7-2018
de heer T.M.M. Kok	lid AB	1-1-2018	31-12-2018

Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking

Naam	Functie	Van	T/m	Omvang dienstverband	Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	Beloningen betaalbaar op termijn	Individueel toepasselijke bezoldiging maximum	Onverschuldigd betaald bedrag	Gegevens over 2017: functievervulling	Deeltijdfactor 2017 in fte	Gegevens over 2017: totaal bezoldiging
mevrouw J.E. Talstra	algemeen directeur	1-1-2018	31-12-2018	1 FTE	€ 120.751	€ 18.154	€ 189.000	nvt	1-2-2017 t/m 31-12-2017	1 FTE	€ 123.665
de heer A.J.H. Arntz	directeur bedrijfsvoering	1-1-2018	31-10-2018	1 FTE	€ 91.888	€ 14.351	€ 157.500	nvt	1-1-2017 t/m 31-12-2017	1 FTE	€ 126.369
de heer J.H. Janssen	directeur bedrijfsvoering	1-10-2018	31-12-2018	1 FTE	€ 27.755	€ 4.547	€ 47.250	nvt	nvt	nvt	nvt

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

Bedragen x €1	dhr. RCW Winter	
Functiegegevens	Lid DB extern	
Kalenderjaar	2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	1-11/m 31-12;	1-11/m 31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	12	12
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€180	€176
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€229.200	€222.000
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 11/m 12 cumulatief	€35.600	
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	€9.000	€9.000
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 11/m 12 cumulatief	€18.000	
(-/) Onverschuldigd betaald bedrag	€0	
Totale bezoldiging, exclusief BTW cumulatief	€18.000	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	

5.7 De bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (Sisa)

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019									
SZW	G2B	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet deel openbaar lichaam 2018	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	
		Openbaar lichaam o.g.v. Wgr (Sisa tussen medeoverheden)		Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam	
		Het openbaar lichaam verantwoord hier per gemeente over het deel van de regeling dat in (jaar T) door het openbaar lichaam is uitgevoerd.		I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
				Aard controle R Indicatornummer: G2B / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2B / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2B / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2B / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2B / 05	
				1 060197 Gemeente Aalten	€ 4.011.554	€ 85.412	€ 514.301	€ 2.776	€ 41.081
				2 060222 Gemeente Doetinchem	€ 16.113.807	€ 338.350	€ 1.060.977	€ 34.015	€ 116.171
				3 061509 Gemeente Oude IJsselstreek	€ 8.266.454	€ 147.919	€ 844.906	€ 4.048	€ 106.253
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G2B / 01	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam		
				I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.4 Besluit bijsstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijsstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)		
				Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G2B / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2B / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2B / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2B / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2B / 11	
				1 060197 Gemeente Aalten	€ 0	€ 14.234	€ 750	€ 0	
				2 060222 Gemeente Doetinchem	€ 445	€ 144.404	€ 6.559	€ 0	
				3 061509 Gemeente Oude IJsselstreek	€ 1.232	€ 58.014	€ 5.708	€ 0	
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G2B / 01	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)				
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Deel openbaar lichaam	Deel openbaar lichaam				
				I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)				
				Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G2B / 12	Aard controle R Indicatornummer: G2B / 13	Aard controle R Indicatornummer: G2B / 14			
				1 060197 Gemeente Aalten	€ 85.242	€ 0			
				2 060222 Gemeente Doetinchem	€ 665.826	€ 0			
				3 061509 Gemeente Oude IJsselstreek	€ 236.137	€ 0			
SZW	G3B	Besluit bijsstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) deel openbaar lichaam 2018	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
				Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G3B / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3B / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3B / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3B / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3B / 05	
				1 060197 Gemeente Aalten	€ 21.596	€ 0	€ 1.926	€ 40.992	€ 6.778
				2 060222 Gemeente Doetinchem	€ 148.443	€ 111.843	€ 56.922	€ 141.250	€ 28.599
				3 061509 Gemeente Oude IJsselstreek	€ 40.603	€ 38.979	€ 3.720	€ 72.781	€ 24.377
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3B / 01	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004			
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen						
				Aard controle n.v.l. Indicatornummer: G3B / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3B / 08	Aard controle R Indicatornummer: G3B / 09	Aard controle R Indicatornummer: G3B / 10		
				1 060197 Gemeente Aalten	€ 0	€ 0	€ 0		
				2 060222 Gemeente Doetinchem	€ 0	€ 0	€ 0		
				3 061509 Gemeente Oude IJsselstreek	€ 0	€ 0	€ 0		

5.8 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (x € 1.000)

taakveld	omschrijving	baten	lasten	saldo
2018				
0.4	overhead	726	13.347	-12.621
0.5	treasury	69	33	36
0.8	overige baten en lasten	73	327	-254
0.10	mutaties reserves	281	80	201
6.3	inkomensregelingen	33.568	33.565	3
6.4	begeleide participatie	40.364	29.471	10.893
6.5	arbeidsparticipatie	3.222	1.584	1.638
		78.303	78.407	-104

Het totaal aan baten € 78.303 wijkt af van de totaal baten in de staat van baten en lasten € 75.289. Het verschil bedraagt € 3.014. Dit komt doordat diverse baten in de jaarrekening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Dit verschil is in hoofdlijnen als volgt te verklaren:

Programma Inkomen en Maatschappelijke participatie

Ontvangsten € 627

Declaratie Rijk € 73

Programma Ontwikkelen naar werk

Directe productiekosten € 15

Lage inkomensvoordeel € 124

Wiw baten € 33

UWV gelden

Programma Werkgeversdienstverlening & detachering

Lage inkomensvoordeel € 473

Loonkosten Sw/transitievergoedingen € 71

Subsidie praktijkleren € 23

Reiskosten woon-werk € 189

Programma Algemene overhead

Detachering personeel € 236

Opbrengst diensten € 41

Huuropbrengsten € 447

Restaurant baten € 48

Rentebaten € 69

Incidentele baten € 153

Ontvangen gelden UWV inzake ziektewet € 91

Mutatie reserve € 201

Overig € 100

6. Overige gegevens

6.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Laborijn

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Laborijn te Doetinchem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Laborijn op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenschappelijke regeling (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in Normenkader 2018 gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Laborijn.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. het overzicht van baten en lasten over 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenschappelijke regeling op 8 juli 2016, het normenkader 2018 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Laborijn zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 756.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2018.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 17 april 2019

Stolwijk Kelderman

w.g. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

6.2 Jaarverslag Ondernemingsraad en Onderdelencommissie 2018

Voorwoord

Anders dan verwacht is het derde jaar Laborijn niet het jaar geworden voor de medezeggenschap waarin de hectiek die past bij het bouwen aan een fusieorganisatie verminderde. Als redenen zijn te noemen de nasleep van adviestrajecten uit 2017, belangrijke nieuwe onderwerpen en de zoektocht naar een beter werkbare manier om samen met de bestuurder onze rol te kunnen uitoefenen. Beperkende factor daarbij was de onderbezetting van de OR ten gevolge van een langdurig zieke en een niet ingevulde vacature. Dat legde veel druk op de overige leden. Wij hopen dat in 2019 medewerkers bereid zijn om ons te komen versterken. Net als bij de OC waar dat gebeurde met het aanstellen van 2 nieuwe leden. Op dit moment is er bij de OR 1 vacature en 1 plek beschikbaar voor ziektevervangings.

Herman Westerveld - voorzitter OR en OC

Samenstelling OR

Leden OR: Herman Westerveld (voorzitter), Jan Wissink (vicevoorzitter), Fenny van Klinken, William Bultink, Bernadette Huls, Henk Vreman (tot 1 mei), Fashja Kalloe (tot 1 april), Matthieu Seegers (vanaf 1 november), Orhan Sahin (lid vanuit de OC), Marijke Wijnands (lid vanuit de OC, tot 1 mei), Bianca Wilke (lid vanuit de OC, vanaf 1 mei), 1 vacature; Ambtelijk secretaris: Angelique Ende

Samenstelling OC

Leden OC: Herman Westerveld (voorzitter, lid vanuit de OR), Monique te Boekhorst (vicevoorzitter), Orhan Sahin, Bianca Wilke, Marijke Wijnands (tot 1 mei), Ruud Rensen, Bernadette Huls (lid vanuit de OR), Rouke Cnossen (proefperiode van 1 februari tot 1 november) Monique Peeters (vanaf 1 november), Joop Liefers (vanaf 1 november); Ambtelijk secretaris: Angelique Ende; Notulist: Henri Haverdil

Georganiseerd overleg (GO)

Het Georganiseerd overleg bespreekt 'de aangelegenheden van algemeen belang voor de rechtstoestand van ambtenaren met inbegrip van de algemene regels volgens welke het personeelsbeleid zal worden gevoerd'.

Leden GO vanuit de medewerkers: Herman Westerveld, Fashja Kalloe (tot 1 april), Henk Vreman (tot 1 mei), Jan Wissink en Petra Vink namens de FNV en Bernadette Huls en Dolf Dimmendaal namens de CNV.

Stuur- en werkgroepen

OR en/of OC leden hebben deelgenomen aan de volgende stuur- en werkgroepen: functie- en loongebouw, formatieonderzoek, huisvesting, werktijden Wsw, MTO, WNRA en Arbo.

Scholing en advies

De OR heeft in 2018 gebruik gemaakt van adviseur/trainer Gabbie van der Kroef bij het onderwerp 'Functie- en loongebouw'.

Adviesaanvragen

De OR en/of de OC hebben de bestuurder in 2018 geadviseerd over: Ondernemingsplan 2018, App 8ting, Functie- en Loongebouw, MVO Solutions, Vervanging Navision, Werkacademie, procedurevoorstel werving en selectie directeur bedrijfsvoering en profielschets, Bestuursopdracht en Plan van Aanpak.

Instemmingsaanvragen

De OR en/of de OC hebben in 2018 ingestemd met: RI&E, Integriteitsbeleid, Privacybeleid, Privacyverklaringen, Beloningsbeleid Wsw, Regeling vertrouwenspersonen, Collectieve verlofdagen 2019

Samenvatting besproken onderwerpen:

- **RI&E (risico inventarisatie en evaluatie)**

Belangrijk aandachtspunt dat OR/OC hebben meegegeven is dat tijdens de rondgang langs alle locaties input van medewerkers op de werkvloer actief wordt opgehaald.

- **MTO (medewerkerstevredenheidsonderzoek)**

De OR en OC leden zijn vertegenwoordigd geweest in alle workshops die zijn gehouden naar aanleiding van het MTO. OR en OC heeft de workshops als positief ervaren. Belangrijk aandachtspunt voor de medezeggenschap is het vertrouwen in het MT.

- **Beloningsbeleid Wsw**

De OC is akkoord gegaan met het afschaffen van een oude regeling: de mobiliteitsbonus. De meeste mensen hebben al gebruik gemaakt van de regeling. De OC heeft afgesproken dat mensen die op 2005 bij Wedeo in dienst waren, recht houden op de regeling. Op het moment dat deze groep een stap naar buiten zet, krijgen ze de bonus alsnog. Voor alle medewerkers geldt dat je een extra beloning kunt krijgen bij bijzondere prestaties. Dit is opgenomen in het incidenteel beloningsbeleid. Ook hiermee heeft de OC ingestemd. Afgesproken is dat de jobcoaches betrokken worden en met elkaar afstemmen wie deze beloning krijgt. De OC blijft volgen dat de beloningen ook echt worden toegekend.

- **8Ting**

De OR en de OC hebben positief geadviseerd over de inzet van de app 8Ting (een app voor Wsw'ers en mensen in de P-wet), mits deze elk jaar wordt geëvalueerd en opgezegd kan worden. In eerste instantie was de OR/OC kritischer. De kosten en baten van de app waren niet inzichtelijk en het was niet duidelijk of er alternatieven mogelijk waren. Op basis van de informatie die de OR/OC in eerste instantie had, heeft de OR/OC om die reden een negatief advies uitgebracht. Uiteindelijk bleek dat er al veel geld was geïnvesteerd in de app, waardoor er eigenlijk geen andere keuze meer gemaakt kon worden. Om die reden heeft de OR/OC toch positief geadviseerd met de bovengenoemde voorwaarde.

- **Verlofdagen 2018**

In 2017 is de OC akkoord gegaan met 2 verplichte vrije dagen, in plaats van de voorgestelde 4. Eind 2018 heeft de OR een voorstel gekregen om 2 extra dagen rond de feestdagen aan te wijzen als verplichte vrije dag (24 en 31 december). De OC is hier niet mee akkoord gegaan. Er was een kleine groep die toch rond de feestdagen wilde werken. Omdat Laborijn op 24 en 31 december gesloten is, is hier een oplossing voor gevonden.

- **Verlofdagen 2019**

Voor 2019 zijn OR en OC akkoord gegaan met 3 verplichte vrije dagen; goede vrijdag (voor Wsw, voor ambtenaren geldt bijzonder verlof), de dag na Hemelvaart en de dag na Kerst. Waarbij is opgemerkt dat de OR niet opnieuw later in het jaar een voorstel wil ontvangen over collectieve sluiting.

- **Functie- en loongebouw HR21**

2018 stond voor de OR een groot deel in het teken van het functie- en loongebouw. Ook het GO was hier bij betrokken. Een groot deel van de discussie over dit onderwerp hadden te maken met de complexiteit van het onderwerp en de vervlechting van diverse onderwerpen in de adviesaanvraag. De OR heeft de organisatie verzocht om een bijeenkomst te organiseren om alle medewerkers te informeren. Na deze informatiebijeenkomst heeft de OR de achterban verzocht om reacties aan de OR kenbaar te maken. Veel medewerkers hebben hier gehoor aan gegeven. Gezien de veelheid aan reacties en onduidelijkheid wat betreft de afspraken over de taakomschrijvingen heeft de OR uiteindelijk niet positief kunnen adviseren over dit onderwerp. De gesprekken met de bestuurder lopen daarom door in 2019.

- **Werkacademie**

De Werkacademie wordt organisch ontwikkeld. Dit vraagt om een andere rol van de medezeggenschap. In het advies heeft de OR de focus gelegd op afspraken over het proces en wat betreft de randvoorwaarden voor medewerkers (denk daarbij aan scholing, routes voor bezwaar, afspraken in het sociaal statuut enz.). Verder is het voor de OR van belang dat de medezeggenschap én medewerkers aangehaakt blijven bij het ontwikkelproces. Ook vindt de OR het belangrijk dat er sprake is van een gedeelde visieontwikkeling door alle betrokken medewerkers.

- **Bestuursopdracht en Plan van Aanpak**

Naar aanleiding van de bestuursopdracht heeft de OR input meegegeven voor het Plan van Aanpak. Belangrijke punten daarbij waren om te zorgen dat de basis op orde is, de administratie beter in te richten, medewerkers te betrekken, opleidingsplannen bottom-up tot stand te laten komen en te zorgen voor horizontale overlegstructuren (zowel intern als met samenwerkingspartners). De OR heeft positief geadviseerd op het uiteindelijke Plan van Aanpak. Wat betreft de verdere uitvoering zal de OR aangehaakt blijven en in 2019 verder advies uitbrengen.

- **Privacybeleid**

Vanwege de nieuwe privacywet (AVG) heeft ook Laborijn het privacybeleid aangepast. De OR heeft hier positief advies op uitgebracht. De verdere uitwerking van het beleid zal de OR blijven volgen.

- **MVO Solutions**

De OR heeft positief geadviseerd over de (vrijwillige) detachering van 2 fte medewerkers naar MVO Solutions, mits deze medewerkers vallen onder Sociaal Statuut. Verder heeft de OR afgesproken dat er in het Sociaal Statuut wordt opgenomen hoe er in de toekomst wordt omgegaan met eventuele onvrijwillige detachering. Ook heeft de OR een aantal adviezen meegegeven wat betreft de samenwerking met MVO Solutions. De OR vindt het van belang dat als de taken die bij MVO Solutions worden belegd, zelf uitgevoerd kunnen worden, dat de samenwerking wordt beëindigd.

Bijlage 1 Verloopoverzicht materiële vaste activa

2018	Grond	bedrijfs- gebouwen	meubilair	Machi- nes	Instal- laties	Verbouw- ingen	Overig	Totaal
Aanschafwaarde per 1-1-2018	1.130	3.608	802	544	931	395	877	8.287
Investerings in 2018	-	-	40	-	16	33	24	113
correcties	-	-	-	-	3	-	-	3
Desinvesteringen in 2018	-	-	-	-	-	-	-	-
Aanschafwaarde per 31-12-2018	1.130	3.608	842	544	950	428	901	8.403
Cumulatieve afschrijving per 1-1-2018	-	2.432	637	529	846	230	877	5.551
Afschrijving 2018	-	90	18	5	7	16	-	136
Terugboeken afschrijving	-	-	-	-	-	-	-	-
Desinvesteringen 2018	-	-	-	-	-	-	-	-
Cum. afschrijving per 31-12-2018	-	2.522	655	534	853	246	877	5.687
Boekwaarde per 1-1-2018	1.130	1.176	165	15	85	165	-	2.736
Onderhanden	-	-	-	-	-	-	-	-
Boekwaarde incl. onderhanden	1.130	1.176	165	15	85	165	-	2.736
Boekwaarde per 31-12- 2018	1.130	1.086	187	10	97	182	24	2.716
Onderhanden	-	-	-	-	-	-	-	-
Boekwaarde incl. onderhanden	1.130	1.086	187	10	97	182	24	2.716

